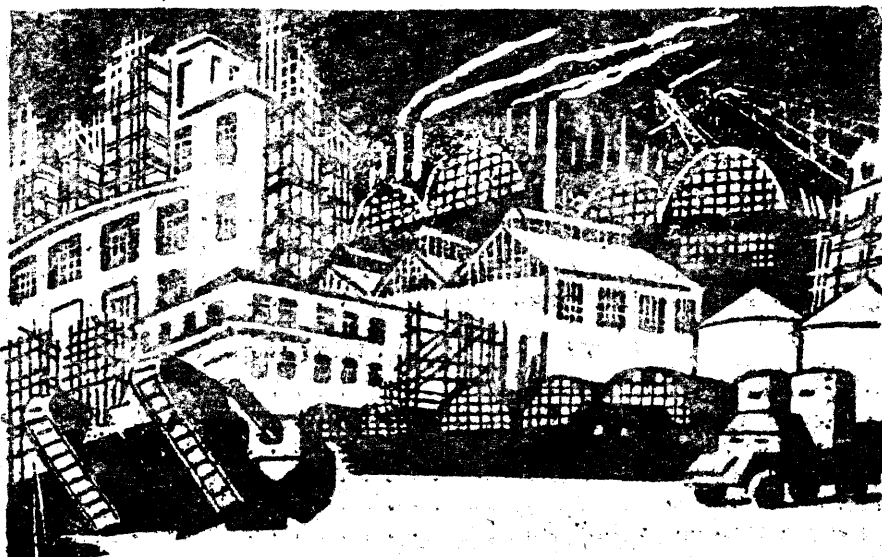

LENINGRADI OBLASTI
HARIDUSE OSAKOND

ALATI

VALMIS!

„KÜLVAJA“ KIRJASTUS
LENINGRAD 1 9 3 1

№ 4-5

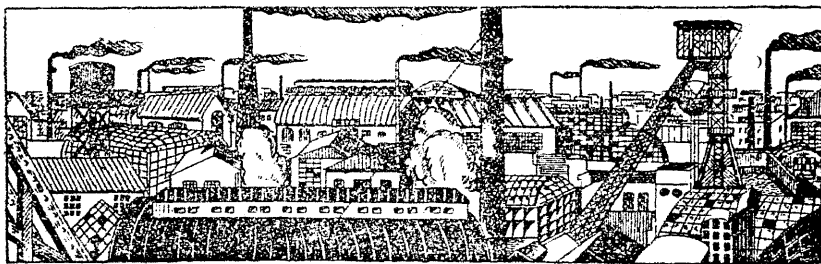

SISUKORD

	Lhk
Oktoobri XIV aastapäevaks — <i>J. Saviauk</i>	2
Kapitalistlikele maadele ja meile	3
Bluuming	6
49 uut sotsialistlikku linna — Saksa keelest <i>M. Rand</i>	8
Gigant — Vene keelest <i>J. Gulvas</i>	10
Komnoorte tee	13
Komintern (laul — nootidega) — Saksa keelest vabalt <i>J. Saviauk</i>	16
Üleilmse Oktoobri eest — <i>J. M.</i>	17
Pioneerid võitlemas	19
Punane viljavoór — <i>Vellbach</i>	21
Lõikusepiha Grivtsova sovhoosis	24
Teede ehitus viie-aasta plaanis	25
Abiksi kooli aktiivile — ÜK(e)P keskkonn. otsus alg- ja keskkoolide kohta	28
Aitame kooli politehniseerimisele kaasa — <i>Juku</i>	31
Meie side tehasega	32
Töömurga organiseerimisele! — <i>J. Luuk</i>	32
Ajuharjutuste nurk — <i>J. Depmani</i> kogutud	36

Väiksed kollektiivsel tööil

Oktoober ja meie — <i>J. Saviauk</i>	40
„Nõukogude Liit on meie kodumaa!“ — <i>S. Kirsch</i>	41
Hiina tööliste elust — <i>S. Kirsch</i>	42
Laste kurnamine Eestis — <i>S. Kirsch</i>	43
Nii oli — <i>S. Kirsch</i>	43
Nii ei pea edasi olema — <i>S. Kirsch</i>	44
Leping	45
„Kehvik“ Mart	45
Meie töötoad — <i>M. Ruudi</i>	47
Kuidas meie laagris elasime. Lenini kooli oktoobrilapsed	47
Esmese astme koolide kinnitamine kolhooside, sovhooside ja masina- ja traktori- jaamade külge. Lepingu skeem	48
Kõikidele õpetajatele, õpilastele jne	51

„Vaadake VSFNV kaarti“, kirjutas 1921. a. sm. Lenin. „Vologdast põhja poole, Rostovist ja Saratovist lõuna-ida poole, Orenburgist ja Omskist lõuna poole, Tomskist põhja poole on lõpimatad maaalad, kuhu mahuksid kümmed suured kultuursed riigid, ja kõigil neil maaaladel valitseb praegu patriarhaalsus, poolmetsikus ja pärismetsikus.“

Sellest on möödunud ainult kümme aastat, ent kuidas on kõik muutunud!

„Vaadake NSVLiidu kaarti“, räägib sm. Stalin. „Viie-aasta plaan on ümber teinud terve maa. Vologdast põhja poole, Rostovist ja Saratovist lõuna-ida poole, Orenburgist ja Omskist lõuna poole, Tomskist põhja poole — kõigil neil maaaladel, kus valitses patriarhaalsus, poolmetsikus ja pärismetsikus, tekivad hiigla sovhoosid, kolhoosid, tehased, kaevandused ja linnad. Rostovi külje all on Selmasch, Stalingradi juures traktori tehas, Atatschi mäe lähedal Magnitogorsk, Kusnetskstroj. Süsi, metall, traktor, nafta, puuvill. Vaadake NSV Liidu kaarti. Vaadake kuidas täidetakse Lenini õpetust.“

Oktoobri 14. aastapäeval

*Oktoober jälle kätte jõudnud,
meil saavutustest jutustab.
Kolm-aastik (pea ta mööda jõudnud)
meid hiiglastega tutvustab.*

*Need on: kõrgahjud, milles tuli
mäemullast rauda sulatab —
me saavutustest tähtis lüli —
Oktoober nad meil' ulatab.*

*Need on: suur autotehas Nishnis,
Dubrowskis suur elektriyaam,
traktoritehas Stalingradis,
võib kadestada Birmingham.*

*Meil vaade helge tulevikku,
sest saavutused hiiglased,
viissada hiiglast pidulikku
meil annud uued lootused.*

J. SAVIAUK.

Kapitalistlistel maadel ja meil

40 miljoni töötatöölist ja nende lapsi on kapitalistlistel maadel määratud näljasurmale

Ameerikas. Selleks, et kõrgeid viljahindu alal hoida, põletavad kapitalistid määratul hulgal vilja. Töötatöölistel pole niipalju raha, et tükki leiba osta.

Kõrgahjud kustuvad

Saksamaal. 1931. a. juunikuul lõpul töötasid 160 kõrgahjust (dominoahjud) ainult 61. Teised on seisma pandud.

Inglismaal. 361 kõrgahjust töötab kõigest 75.

Tööliste palkasid kärbitakse, aga mõisnikkudele maksetakse miljoneid

Eestis. „Vaba Maa“ kirjutab: Narvas vallandati 2600 töolist. Tööliste päevapalka vähendati 20—25 prots.

„Päevaleht“ teatab, et parunitele jätkatakse miljonite maksmist, — 25,5 milj. maksetakse 7 Valgamaa mõisnikule.

Töölised põgenevad NSVLiitu

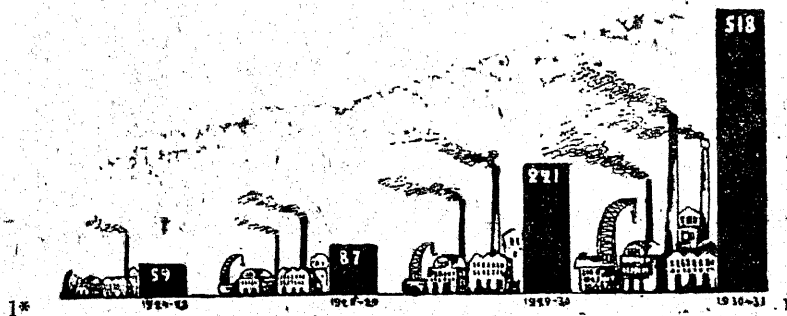
Soomemaal. Piiril võeti 70 töötatöölist kinni, kes tahtsid NSVLiitu põgeneda.

Poolamaal. Salk talupoegi tahtis NSVLiitu põgeneda. Piirivahid avasid tule. Üks talupoeg sai haavata. Ta ronis Venemaa piiritulbani, kaotas mõistuse ja suri.

NSVLiidus ei ole töötatöölisi. Ainult sel aastal on tööstustesse 2 miljoni töolist juurde võetud

Meie ehitame uusi tehaseid ja vabrikuid

Hoopis teine lugu on meil. Vabrikute ja tehaste üle on siin tööliste peremehed. Meil ei jätka töölisi, meie kutsume endi vabrikutesse

välismaadelt töölisi ja eriteadlasi. Meie tööstus kasvab iga aastaga. Vaadake, kuidas meil ehitatakse vabrikuid ja tehaseid: 1924—28. a. ehitasime 59 uut tehast, viie-aasta plaani esimesel aastal 87 tehast, teisel aastal juba 221 tehast, kolmandal aastal 518, aga viie-aasta viimasel, neljandal aastal ehitame üle tuhande uue tehase.

Aasta pärast lõpetame 33 raiooni-elektrijaama ehitamise.

Nad annavad meile elektrivoolu, mis võrdub miljoni hobuse jõule.

Aasta pärast lõpetatakse 22 uue elektrijaama ehitamine. Ainult Dubrovski elektrijaam (Leningradi lähedal) saab 6 korda suurem kui Volhovstroji.

Tehastele ja vabrikutele muretseme küttematerjali

Enne revolutsiooni hangiti Donbassist 25 miljoni tonni kivisütt.

Juba 1927-28. a. hankisime 35 milj. tonni kivisütt.

Aga aasta pärast, lõpetades viie-aasta plaani, saame 75 miljoni tonni kivisütt aastas.

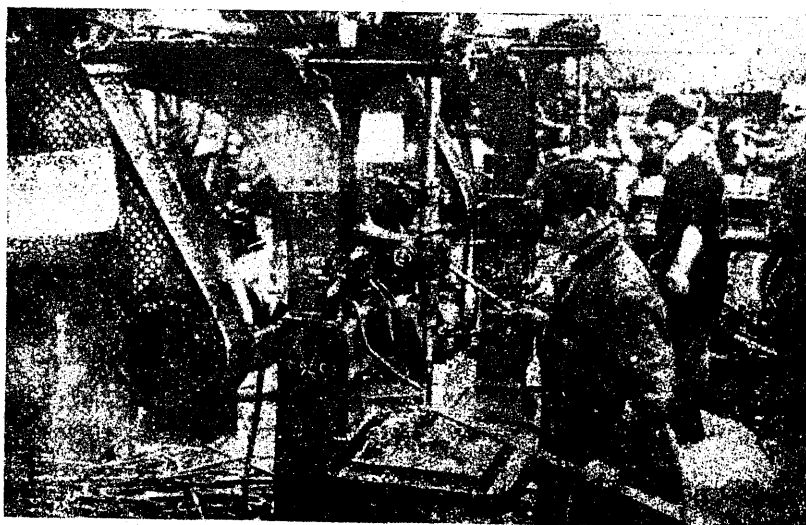
Turbatagavarade poolest oleme esimesel kohal maailmas.

Turbatööstuse viie-aasta plaani täitsime 2 $\frac{1}{2}$ aastaga.

Samuti 2 $\frac{1}{2}$ aastaga täitsime naftatööstuse viie-aasta plaani.

Meie endi tehased valmistavad masinaid

Staligradi traktoritehas laseb iga päev 80 traktorit välja. Aastas saab ta 40.000 traktorit andma, s.o. iga kuue minuti jooksul uus traktor. Kõik traktoritehased kokku annavad aasta pärast 200.000 traktorit.

Rostovi põllumajanduse masinate valmistamise vabrik.

Nishni-Novgorodi hiigla autotehas annab aasta pärast meile 100.000 uut sõidu- ja veoautot.

Põllumajanduse masinaid valmistame viis korda rohkem, kui enne revolutsiooni. 1928. a. lasime 215 miljoni rubla eest masinaid välja. Viie-aasta plaani viimasel aastal pidime põllutöomasinaid 600 miljoni rubla eest välja laskma. Kuid viie-aasta plaani kolmandal aastal lasid meie tehased juba 845 milj. rubla eest põllutöomasinaid välja. Põllumajanduse masinate väljalaskmisēs oleme viie-aasta plaani kolme aastaga täitnud.

Masinate ehitamiseks sulatame metalli

Masinate valmistamiseks on vaja metalli: rauda, malmi, terast. 1928. a. sulatasime 4 milj. tonni malmi, aasta pärast peame sulatama 17 milj. tonni malmi. Kui meie selle ülesande täidame, saame teisele kohale peale Ameerika.

Viie-aasta plaani täidame kahe aastaga

Põllumajanduse kollektiviseerimise viie-aasta plaani täitsime 2 aastaga, aga kolmandal aastal ületame ta kahekordselt.

Praegu on meil 14.000.000, s.o. üle poole üksikmajapidamiste kolhoosidesse koondatud. Teravilja pearaioonides on kollektiviseerimine ääriselt lõpule viidud.

Meie ehitame tera- ja loomakasvatuse vabrikuid.

Viie-aasta plaani järele pidime ehitama 575 masina- ja traktorijaama, kuid meie ehitasime viie-aasta plaani kolmandal aastal juba 1040, seega on meil üldse 1400 masina- ja traktorijaama.

Võitlus kultuurirevolutsiooni eest

Meie loome uut proletariaadi kultuuri. Meie panime maksma üldise sundusliku õppuse 8—11-aastaste laste jaoks. Viie-aasta plaani kolmandal aastal tõmmatakse 20 milj. last õppusesse. Kõiki lapsi õpetatakse nende emakeeles.

Viimastes ÜK(e)P keskkomitee otsustes tehakse NSVLiidu rahvakomissaaride nõukogule ettepanek, töötada sunduslik 7-aastane õppuseplaan välja. Meie ehitame uut politehnilist kooli.

Meie likvideerime varsti kirjaoskamatusē.

„Meie peame edasi liikuma, nii et kõigi maade töolisteklass, vaadates meid, võiks ütelda, vaat kus on minu eelvägi, vaat kus on minu löökbrigaad, vaat kus on minu tööliste valitsus, minu isamaa, — nad teevad enda tööd, meie tööd, — see on hea — toetame neid kapitalistide peale tungimise vastu ja õhutame maailmarevolutsiooni.“

STALIN.

Ehitades uusi vabrikuid ja tehaseid,
suurendab töolisteklass oma võimu ja
kindlustab riigikaitset

Bluuming

Meie ehitused nõuavad lõpmata palju rauda, terast ja malmi. Raudteeroopad, vedurid, raudsillad, masinad, traktorid — kõik nõuavad määratul hulgal rauda ja terast.

Donbassist, Magnitostroist ja Uuralist veavad rongid vahetpidamata metalli masinaehituse tehastesse. Tehastes sulatatakse metall teraseks, rauaks ja malmiks. Tehastes valatakse metallist 6—7-tonnised (300 kuni 500 puuda) raudpangad.

Ehitame ise turbiinisid ja bluuminguid

Kas võib sarnastest rauapankadest kohe raudteeroopaid, vedureid või traati teha. Kujutame ette, et meie ajame selle raudpanga tuliseks ja hakkame temast traati venitama. Meie peaksime küll niipalju traati saama, et võiks terve linna ümber mähkida, kuid rauapank jahtub enne kui meie jõuaksime vaevalt 100 või 200 meetrit välja venitada.

Raudteeroopaid ja traati ei tehta otse valatistest, vaid valmistatakse bluumidest.

Bluum on tasane, sile terastükk. Et niisugust tükki saada, vaja valatis laiaks litsuda, välja venitada, kokku pressida, õhukeseks rullida ja katki lõigata. Ühest pangast saab sadandeid blume. Seda tööd teevad tehastes erilised masinad. Masinad pressivad tuliseks tehtud valatist ja rullivad teda rull-laudadel rullide vahel.

Need masinad, mis muudavad hiigla rauapangad bluumideks, nimetatakse bluuminguteks. Kõik valmistasjad — raudlatid, torud, raudteeroopad ja rattad tehakse mitmesugustel tööpinkidel bluumidest, mida valmistanud bluumingud. Kui bluuming jääb seisma, siis jäävad tööta kõik tööpinkid, jääb seisma terve tehas.

Bluuming pressib valatist igast kandist. Sellest pressimisest jääb valatis mitte üksi peenemaks, vaid ka tihedamaks. Bluumidena on teras väga tasane ja tihe. Vaatake, miks räägitakse, et peale rullimist jääb teras palju „tugevamaks“ kui oli valatistes.

Mõnes meie tehases töötavad bluumingud, kuid need bluumingud ei ole suured. Need bluumingud on ostetud väljamaalt. Suuri bluuminguid, hiiglabluuminguid on terves maailmas kõigest kaksteistkümmend tükki. Ja meie otsustasime ehitada kolmeteistkümnenda bluumingu.

Kuidas ehitati bluuming

— Teie saite Donbassist terast. Andke meile raudteeroopaid, — räägivad raudteetöölised. — Meil ei jatku traktoreid, — kirjutatakse kolhoosidest.

— Miks ei saanud teie õigeks ajaks talasid? — küsivad ehitajad.

— Aga meil on bluumisid vaja, — vastavad tehased. — Meil pole bluuminguid. Katsuge kõvast lihast ilma lihamasinata kotlette teha.

Vanad bluumingud meid ei rahuldanud. Maksku mis maksab, meil on vaja ehitada oma hiiglabluuming. Ja meie saatsime inseneere ning töölisi Ameerikasse bluumingute järele.

Ainult kolm asutust terves maailmas, s.o. „Mesta“ Ameerikas, „Demag“ ja „Sakk“, Saksamaal, oskasid neid teha. Nad hoidsid bluumingute plaanid raudkappides. Iga ettevõtte hoidis oma bluumingute ehituse saladusi, samuti nagu hiina kapitalistid oma portselani valmistamise saladusi hoiavad.

Hiiglabluuming — see ei ole enam masin, vaid terve tehas. Isegi Ameerikas, kus 24 tunni jooksul sillad valmis ehitatakse, kus tehas laseb 6 autot minutis välja, ehitatakse 11—12 kuud bluumingut.

— Hea küll, — ütles ameerika direktor nõukogude inseneridele. — Meie täidame teie tellimise 12 kuu kestel. Meie müüme bluumingu ahjudega, kraanidega ja kõige sisseseadega. See läheb teil 17½ miljoni dollarit maksuma.

„Mesta“ tehase direktor oli väga imestanud, kuidas NSVLiidu tehaste inimesed endid üleval pidasid. Need inimesed ei hakanud 17½ miljoni dollarit maksuma. Nad jätsid „Mesta“ direktoriga head aega ja lahkusid. Nad sõitsid tagasi NSVLiitu. Nad otsustasid ise bluumingu ehitada. Neil ei olnud bluumingu jooniseid, kuid tegid ise projekti. Neil ei olnud suuri ahjusid, nad mobiliseerisid kõik ahjud töökojas. Töölistel ei olnud sel alal kogemusi, kuid just töölistes oli kõik see jõud. Bluumingut hakati mõeldud aasta augustikuul Ishori tehases ehitama. Kõik tööliselised said aru, et meil on oma bluumingut nii ruttu kui võimalik vaja. Nad otsustasid: 1) teha bluumingu mitte 12 vaid 9 kuu kestel, 2) mitte ühte osakestki väljamaalt osta — kõik siin teha.

Töölised, kes ehisid bluumingut, töötasid kuude kaupa 12 tundi päevas. Neil ei olnud vaba aega sugugi. Nad puhkasid ainult siis, kui magasid.

Komnoored võtsid oma peale bluumingu üle hooldamise. Kui puudus materjal, siis kogusid nad igalt poolt rauda ja terast bluumingu ehituse töökotta. Kolpinos elasid tehase lähedal vanad, kuid suurte kogemustega tööliselised. Nad olid juba pensioni peal. Kui need tööliselised said kuulda, et Ishori tehases võttis niisuguse suure ja keerulise masina teha, tulid nad uuesti tehasesse tööle, et tööd juhtida.

Üks neist — Ivan Rumjantsev, 63-aastane vanamees, kes pensioni saamiseni 47 aastat tehases töötanud, tuli tagasi.

Üks brigaad töötas 26 tundi vahetpidamata, teine brigaad töötas sügavas augus 24 tundi.

Kõik aeg töötasid insenerid tööliste brigaadidega kõrva. Palju oli raskusi, kuid ühise tahtmise juures said tööliselised kõigist raskustest üle. Ja 5 päeva enne 9 kuud, s.o. aprillis 1931. aastal, oli esimene bluuming valmis.

Nüüd on meil juba teine bluuming pooleli ja algasime kolmanda ehitamist. Kuid meie ei unusta esimese bluumingu ehitamist. Töölised andsid riigile lubaduse ja täitsid ta hiilgavalt.

Viie - aasta plaanide enamlise program-
miga sammub meie maa sotsialismite,
muutes põhjalikult ettekujutuse vanast,
viletsast, hallist Venemaast.

49 uut sotsialistlist linna

Ennekuulmata kiirusega edeneb sotsialistiline industrialiseerimine
Nõukogude Liidus.

Sellega ühenduses tekib ka terve rida uusi linnasid, mis paremate
inseneride ja arhitektide poolt on planeeritud.

Baku uus linn

Praegu on 49 uut sotsialistlist linna ehitusel, milledest mõned täht-
samad alamal ette toome.

Magnitogorsk, mis alles mõne aja eest veel ühegi maakaarti
peal ei olnud, on nüüd linn üle sajaneljakümne tuhande elanikuga.

Kusnetsk oli kolm aastat tagasi üks väike alevike; nüüd on ta linn, kus 120.000 elanikku asub.

Et mäekaevandust ja metallitööstust tööjõuga varustada, ehitatakse tähtsamates söeraionides terve rida uusi linnasid.

Selle aasta jooksul on ette nähtud Kusbassi raioonis 2,3 miljon kubikmeetrit elamispinna ehitada, millel umbes 50.000 inimest elamispinna saavad. 65 prots. elumajadest ehitatakse puust, 35 prots. telliskivist.

Tsheljäbinskis, kus traktoritevabrik ja uus rauatehas asuvad, on selle aasta jooksul 14.000 inimese jaoks elumajasid ehitatud. Seal ehitati ka trammitee ja head uulitsad ning seati veevärk sisse.

Külmad, karedad talveilmad 40—50° külmaga teevad inimestele võimatuks parakkides elamise, sellepärast on Karagandas linna ehitamiseks sel aastal 11.000.000 rubla antud, mille läbi 10.000 inimest peavarju saavad.

Autolinnas, Nishni-Novgorodi juures, kus peajasjalikult autovabriku töölised ja insenerid elavad, kavatsetakse 42.000 inimesele elumajad ehitada. See aasta saavad peagu 20.000 inimese jaoks eluruumid valmis.

Murmanskis, Nõukogude Liidu kõige põhjapoolsemas linnas, kus kalapüük ja laevasõit aast-aastalt ikka suurema tähtsuse omandavad, ehitatakse sel aastal 8000 inimese jaoks eluhooned.

Hibiinis, kus üle terve ilma kõige suuremad apatiidi kaevandused, tekib karedas kliimas uus sotsialistlik linn, kus käesoleval aastal 225.000 kubikmeetrit eluruume ehitati.

Uurali masinaehituse linnas ehitatakse sel aastal 1 miljoni rubla väärtuses majasid 22.000 inimese jaoks.

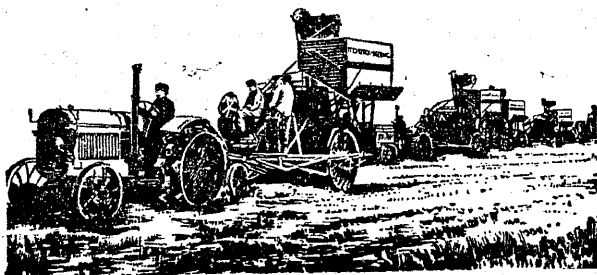
Ühes sellega ehitatakse uutes linnades palju koolisid, instituute, tehnikume, klubisid, vabrikukööke, leivavabrikuid, lastesõimi.

Need linnad on lähedad, seal on palju puid, seal ei ole keldrikortereid, palvemajasid ega kirikuid. Seal valitseb tööliste kultuur.

*Mitmemiljonilise töölisteväe sotsialistlik võistlus ja
lööktöö kindlustab uute hüglattevõtete ehitamist kõige
lühemaajaks tähtaegadeks!*

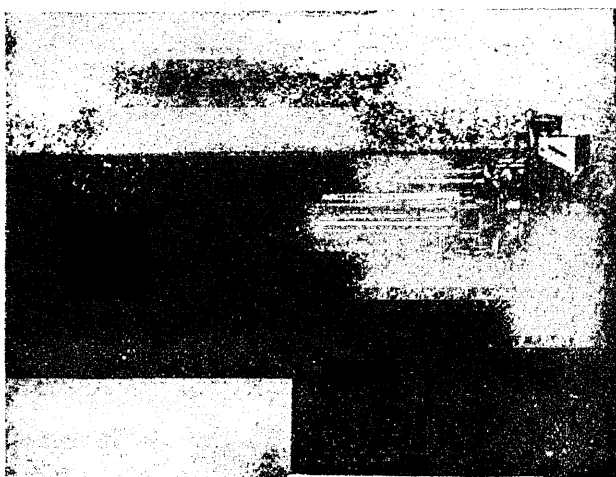
Gigant

Eluta olid Salski stepid. Sadasid kilomeetreid läbi steppide sõites ei nähtud vett ega elavat hinge. Maa oli tühi ja külmata. Siin kasvas ainult kuiv stepirohi.

„Gigandi“ põllule läksid esimesed kombainid.

Nüüd ei tunne enam Salski steppe ära. Seal asub sövhoos Gigant — nõukogude teraviljavabrik, millel 120 tuh. hektarit maad on. Kui teadusemehed 1928. a. seda kohta vaatamas käi-

Kombain.

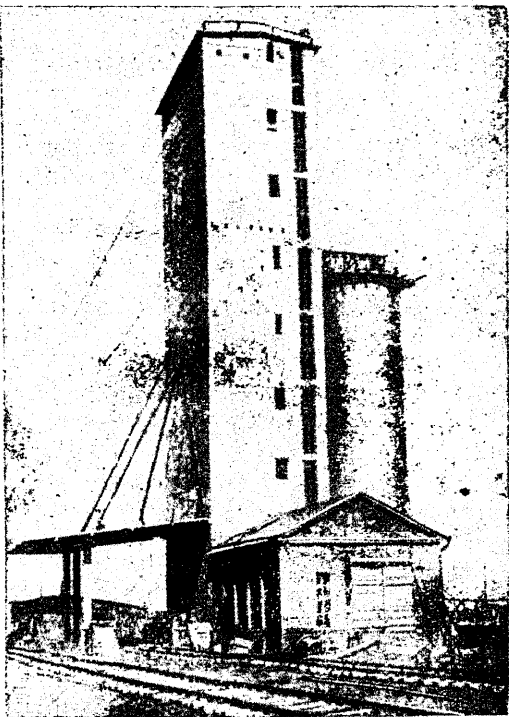
Veoauto kombainiga.

sid, leidsid nad, et maa on kõlbulik. — Rumal mõte, — ütles maauurijatele üks vanamees, — kuivad tuuled hävitavad siin vilja, — Pole viga, — ütles Moskvas Kalinin, — meie võidame maa ja tuule.

Tuli esimene külvipäev stepis. Telegrammid lendasid ajalehtedesse: Kuula — Moskva, kuula — Leningrad, Sevastopol, Arhangelsk! Täna läheb 300 traktorit „Gigandi“ põllule kündma. Kõrbevas Salski stepis võitles kodusõja ajal Budennõi ratsavägi valgekaardlastega. Praegu ähivad sajad traktorid „Gigandis“. Kõrbenud stepp muutus mustaks mullaks. Maha külvatakse kõige paremat nisuseemet. Töölised võistlevad üksteisega.

Hakati valmistama lõikuse vastu. Seati korda vihusedujad, peksumasinaid, kombainid.*)

Kombain — see on laev. Kombaini noad lõikavad viljapäid,

rehad viskavad need peksumasina trummlisse, terad puistuvad kasti, kust neid veoauto elevaatorisse viib.

Elevaator on ehitus, kus teravilja hoitakse, kaalutakse, sorteeritakse ja vagunitesse laaditakse. Elevaator laseb tunnis 4 vagunit teri läbi. Tema kõrgus on 40 m, kõrgem kui kaheksakordne maja. Niisugune elevaator mahutab 120 vagunit teri.

Palju vilja saadi „Gigandis“. Vaatad põllule — eila hõljusid veel viljapead, kuid täna on ainult must maa järele jäänud. 30 tugevat peksumasinat peksid esi-

*) Kombain — masin, mis vilja lõikab, peksab ja tuulab korruga, õled viskab ühele poole, terad teisele poole veoautosse.

mese lõikuse „Gigandis“. Päevas peksab 1 masin 500 tsentnerit vilja ära. Esimesel aastal andis „Gigant“ 600 tuh. tsentnerit vilja. Sovhoosi laboratooriumis tehti kindlaks tera väärtus. Vili oli esimest sorti.

6000 töölise kätega on ehitatud „Gigant“ — kõige suurem viljavabrik maailmas. Esimeste ehitajate ridades on viissada kommunisti ja komnoort.

Ameerika prof. Vilson sõitis „Giganti“ ja ütles: „Niisugust tööd pole veel ilmas nähtud“.

„Gigandis“ pühitseti lõikusepäha. Tuhanded töölised ja talupojad kogusid pidule.

Külaliseks oli ka meie kirjanik Maksim Gorki. Ta tervitas gigantlasi. Parematele tööbrigadidele anti kingitusi. Kõige parema kingituse sai „Gigant“ ise: miljonid töölised saatsid talle tervitusi.

Sm. Kalininil oli õigus. Enamlased võitsid tuule ja maa.

„Teadku kõik, et Nõukogude Liit muutub talupoja-väikemajapidamisest ja mahajäänud tehnikaga maast suurte kollektiivsete majapidamiste maaks — eesrinna põllutöetehnikaga.“

J. Stalin.

Komnoorte tee

Kommunisti kiri komnoorele

See oli ammu, mu sõber.

See oli neil aastatel, mil meie isad ja emad ei teadnud, mis on NSVLiit, mis on ÜK(e)P, ÜLKNÜ, viie-aasta plaan, kommuuna, sovhoos, kolhoos, ühesõnaga nad ei teadnud seda, millest elad sina ja sinu seltsimehed praegusel sotsialismi ehitamise ajal. Kuid neile, meie isadele ja emadele, olid tuttavad niisugused sõnad nagu: nuut, sandarm, kardavoi, nuuskur, kirik, rist, sunnitöö, väljasaatmine jne.

Meie päevad sunnivad tihti mind mäletama minevikku. Enne kui jutustada sulle sellest, kuidas meie, esimesed komnoored, 1917—1918. a. noorte märgi saime, tahan siin mõned pildid tuua, mis näitavad noortööliste kannatusi ja võitlusteid.

Oleviku ja mineviku raapordid

Noorte päev. Uulitsatel liiguvad noorte kolonnid. Ühelt lipult loen ma: „Punase Putiilovi masinaehituse tehas“. Lipule järgneb suur plakat. Plakatil on kirjutatud:

Töökojas on 500 komnoort. 95 prots. on neist lõõklased. Töösaaduste valmistust on iga inimene suurendanud 15 prots. võrd. Vabriku õpilased täitsid oma plaani 120 prots. võrd. Tööstusekommuuna liikme keskmine töötasu on 5 rbl. 53 kop. päevas.

See on meie noorte saavutuste raaport.

Edasi järgneb hüüdsõna:

„518“ ja „1040“ õigeajaline käimalaskmine on tööliste-klassi au asi, komnoorte au asi!

Noored ehitajad, võitke ehituse tehnika!

Orkester mängib „Kominterni marssi“. Noored laulavad kaasa. Rõõmsalt, julgelt ja kindlalt sammuvad nad. Ühe kolonni noored on kirjudes maikades ja sinistes pükstes, teise kolonni noored on sinistes pluusides.

Vahete-vahel on kuulda korrapidajate komandot:

— Vasak!... Vasak!... Vasak!...

Nii on nüüd. Kuid tahaks neile näidata teistsugust elu, kust on kasvanud meie vanem põlv väija.

„Mu käes on vana kolletanud raamat, millel kirjutatud“.

St.-Peterburgi vabriku inspektori aruanne 1895. a.

Seal on:

... 8-aastaste kuni 17-aastaste alaealiste tööpäeva pikkus on 8, 10, 12 tundi. Päevas saavad nad 15, 20 ja 30 kopikat.

... Õpilased elavad rāpastes ja umbsetes tubades. Ventilatsioon puudub täiesti, pesu ei ole. Söögiraha peremees ei anna.

Palju, palju on selles raamatus andmeid, mis näitavad selleaegse alaealiste vabrikuelu raskeid töötingimusi.

Teisest raamatust leiame samasugused andmed:

... Odessa Rastelli masinaehituse tehases saavad 15—18-aastased poisid 15 kopikat päevas. Poisid töötavad 10 tundi päevas. Nad kannavad 6-puudaseid raskusi kanderaamidel.

... Tuula vabrikutes töötavad õpilased kopikate eest või päris maksuta.

1905. aasta. Enamlaste partei lendlehed ja põrandaalused lehed nõuavad noortööliste elu- ja töötingimuste parandamist.

Militsionäär ja politseinik

Kolonnid liiguvad edasi. Võimsa väena tungivad nad platsile, kus seisab hall hiiglaloss, loss, kus enamalt elas tsaar. Nüüd nimetatakse seda platsi Uritski platsiks.

25. aastat tagasi voolas siia rahvahulk. Peterburi töölised tulid tsaari käest armu paluma... Politsei, tsaarivalitsuse truim teener, töötas sel päeval hoolega...

Tribuuni lähedal kogub hulk noori. Nende lähedal on kaks militsionääri, teine on hobuse seljas. Üks neist räägib noorele mehele, kes toetub tulba najale:

- Hullumeelne, kas võib nii ettevaatamata olla!
- Aga mis temaga on juhtunud? — küsib keegi rahvahulgast.
- Näe, oli hooletu, jäi masinate vahele ja pidi auto alla jääma. Üks plika, kellel punane side kae ümber, küsib:
- Kas sinu tehas on juba mõõda läinud?
- Jah.
- Anna endi lipp — ma viin vabrikusse.
- Ei. Las parem tema viib.

Ja komnoor võtab suure vaevaga lipu ning ulatab ta ratsamilis- sionääri kätte.

- Säh, vii lipp Voroschilovi vabrikusse!
- Räägitud, seltsimees.

Möödaminejad vaatavad imestusega tõttavat demonstranti-militsioonääri, kes parema käega hobust juhib, aga pahemas käes hoiab tuule käes lehvivat punast lippu.

Militsionäär on tööliste sõber ja revolutsioonilise korra kaitsja.

Ma lõpetan kirja. Kuid enne tahan veel väljavõtte ühest vanast dokumendist tuua.

Töölisnoorsugu ühes parteiga ja kogu töölisteklassiga astus 1905. a. revolutsioonilisesse võitlusesse.

Ta on barrikaadidel võidelnud Vassiili-saarel Peterburis, ta on lahinguid löönud Presnja uulitsatel Moskvas ja Odessa uulitsatel politseibandedele hoope annud.

Ei või unustada raskeid tingimusi, millistes tuli Ivanovo-Vosnesenski tekstiiltööstuses lastel töötada.

Kuid vanades politseipaberites leiame me lugusid lastest-kangelasest, kellest politsei agendid — nuhid — oma ülemusele teatavad. Sündmus on 1905. a. ühest tööliste koosolekust Talki jõel, kus ka nuhk oli Kõneleja poisike hüüdis: „Maha isevalitsus!“

Peale selle rääkis ta: „Ma olin vangimajas. Jutustan teile, kuidas oli vangimajas. Vangimajas oli väga halb. Mulle anti seal ajaleht, millest sain teada, et Ivanovo-Vosnessenskis kestab streik edasi. Ma sain eada, kuidas siin neetud joobnud kasakad töölisi peksid, kuidas nad nimeste peale lasksid, kuidas meie töölised haavatuid päästsid, aga kasakad hakkasid neid nuutidega peksma.“

Siis hakkas minu süda peksma ja ma tahtsin üle müüri ronida, kuid müürid olid kõrged, aga siiski sain ma neist üle. Nüüd teie vist ei karda sõnu „maha isevalitsus“ (töölised karjusid: „Ei karda“). Seltsimehed, meie vennad istuvad kinni. Kas neid on tarvis päästa? (Töölised kisenavad: „On tarvis“). Kuid eila teie nõudsite, miks neid ei vabastatud? Töölised vaikivad). Kas teil on sõjariistu? (Töölised kisenavad: „Ei“). Teil on tarvis endid sõjariistadega, kirvestega, haamritega ja tangidega varustada.

Kui mul oleks raudkiil olnud, siis oleks ma esimesena kasakatele näkku visanud. Olgu nad neetud kõik: „Neetud olgu vabrikandid, valitsus ja igasugused kurnajad.“

Vaata, sõbrakene, kui läbi lugesin selle pisikese kõne tekstiiltöölise koosolekul 1905. a., mul tulid meelde Lenini sõnad, mis olid öeldud selsamal aastal:

— Looge julgemini uusi rühmasid, saatke neid võitlusesse, tõmmake juurde rohkem töölisnoorsugu.

Kui Lenin oleks elus olnud, ta oleks näinud tööstuse kommuunasid, ta oleks näinud sajatuhandelisi löökpataljone, ta oleks näinud, kuidas mitmemiljoniline leniniline komnoorsugu jookseb maailma peale tormi.

Lõpetan kirja. Teine kord jagan oma kogemusi sinuga.

Komintern.

Rutulise marsi tempo.

Hans Eisleri muusika.

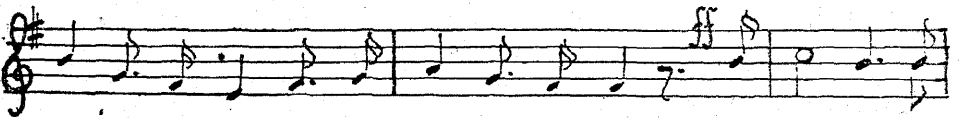
Nüüd te - ka - sed ü - les! Ja rel - vad kõik

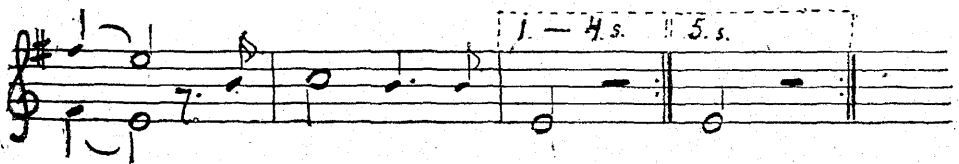
võt - ke ning tanki - de sü - les tuld kül - va - ma

töt - ke! Me vaen - lane heitlev ju koondanud reäd. Ja

laagris meel võitlev, ta tõs - tab ju pead, ta tõs - tab ju

pead, ta tõs - tab ju pead Liit!

2. *Ent meid pole sajad, vaid lõpmatud väed, —
täis maailma rajad, kel rakused käed.
Meid ühendab teadvus, meil üks on idee:
võit — töörahva seadus — me kasvamistee.*
3. *Me sõbrad, kes vanglains, te meiega ikka,
me otsusteis kindlains, ei karda teed pikka.
Ei tee meile hirmu faschist ega lord, —
nad heidab pea põrmu suur tõusude murd.*
4. *Meid Komintern kutsub, et lõplikult võita
see jõud, kes veel turtsub, ning jäädavalt heita.
Töörahvas seks koondub, kus vaenlaste vöö,
väeks teraseks joondub, hoop viimane löö!*
5. *Teejuhiks meil kõikjal on Lenini õpped;
me võitlusteel sünkjal nad lõhuvad tõkkes.
Me laulame hümnne ja hüüame siit:
me loosung: Üleilmne Nõukogude Liit!*

Saksa keelest vabalt tõlkinud J. SAVIAUK.

Üleilmse Oktoobri eest

Aeglasel sammul astus Ella koolist koju poole. Ella on üks ja võib vabalt mõelda.

Tänane päev koolis mõjus ta peale jälle halvavalt. Paar päeva tagasi andis keeleõpetaja proua Löbe, terve klassile ülesande: „Esmaspäevaks olgu kõigil eesti isamaa hümnus — „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ saksa keeles ümberjutustatud.“ Kuid koju tulles nägi Ella, et õppimisest täna midagi välja ei tule. Ta väike, kuueaastane vend Arno oli täna ainult natuke kuiva leiba sõõnud. Riided olid tal lõhki rebitud, porised — see oli igapäevaste hoovilahingute tagajärg perepoegadega.

Ella tegi kartuliputru ja keetis teed. See oli nende õhtusöök.

Kui ta oma keldrikambri põranda puhtaks oli küürinud, oli ta nii väsinud, et õppida enam ei suutnud. — Homme, trööstis Ella ennast, homme õpin. Enne pesen pesu. Pärast õpin.

Pühapäeva hommikul vara oli väike perenaine jälle jalul. Ta tõi paar sületäit laaste ja lauätükikesi, mida ta mineval pühapäeval Arnoga Naroova kaldalt ja naabruses ehitava maja juurest oli korjanud. Tõti kaevust vett, sidus endale ema vana põlle ette ja hakkas pesu pesema.

Ella küüris ja küüris, nii et ta peenikesed kõhnad käekesed seebivahuses vees aina välkusid. Suured higitilgad tõusid otsaesile, pihad valutasi. Iseäranis raske on vanema venna — Kaarli särke küürida ja väänata. Kuid Ella on ju ainuke naisterahvas majas. Ta on alles

13-aastane, kuid talle näib, nagu oleks ta juba ammu siin pimedas keldrikambris perenaiseks olnud.

Kui ta kella 10 ajal pesuvee-ämbriga võõrusest läbi läks, seisis üleval trepil kirjus hommikukleidis, lotislõuaga majaperenaine, madam Hõlpus. Ta pisikesed silmad ei kuulutanud head.

— Kommunisti võsu! — sisistas ta vihaselt läbi hammaste, — isegi õndsalt pühapäeva hommikule ei anna ta mulle rahu. Ma tahan teada, mis sa nii vara kolistad?

— Pesu pesen, — oli Ella ükskõikne vastus.

— Muidugi! — kriiskas perenaine Ellale järele. — Jumalat ju teil ei ole. Selle asemel, et ristirahva kombel kirikusse minna, peseb ta pesu. Oh, issand, millal ma teist nadikaeltest ometi lahti saan.

Ella oli püüdnud küll ettevaatlikult toimetada, kuid ta teadis, et perenaisele sarnane sõimamine ja pilkamine suurt lõbu tegi. Ella teadis, et neil üür selle pimedas keldrikambri eest juba mitu kuud maksmata oli. Peremees oli neid „korterist“ välja lubanud ajada.

Ella küüris ja ta ruugejuukselises peas mõlkusid mõtted:

— See paks, seal üleval. Mis temal viga sõimata, kui teentjatüdruk kõik ära teeb. Ta ärähellitatud tütreke, Hilda, ei tea midagi nendest töödest, mis Ella õlgadel lasub.

Ja see oli tõsi. Peretütreke Hilda ei tea ka neist muredest, mis Ella väikest otsaesist nii tihti kortsutab.

Hilda magas suvel ja pühapäeviti niipalju kui soovis. Hilda sööb kõike seda, mida ta ihaldab. Ja kui mamma Hildale midagi ostab, nagu see näiteks mineval nädalal oli, kui Hilda uues punases villases kleidikeses ja lakkkingades trepist üles ja alla kepsutas, et Ella ees uhkustada, siis ta uhkustab, Ella keeva sitsikleiti ja paigutatud kingi silmitsedes:

— Kas sul paremat kleiti ei olegi?...

— Isa tuleb varsti koju, ostab.

— Su isa ei tulegi enam tagasi.

— Miks?

— Mamma rääkis, et sinu isa on riigivastane. Tahab, et kõikidelt nende vaevaga korjatud varandus ära röövita. Teda enam koju ei lasta, ta on kurjategija, — rääkis Hilda asjaliku tõsidusega.

— Minu isa ei ole kellegile kurja teinud. Minu isa on tööline, ta on palju parem kui sinu isa, — vastas Ella ja jättis upsaka Hilda, toredas kleidikeses ja läikivais kingis, trepile.

— Ära uhkusta midagi, täikong! — karjub Hilda Ellale järele.

Kuid Ella ei vasta midagi. Ärritatult astub ta keldrikambri, kus videviku sarnases valguses ta väikene vend Arno põrandal midagi meisterdab.

— Mis Arno teeb?

— Ma teen püssi ja lasen „võmmi“ maha. Meie läksime Jukuga tänavale. „Võmm“ võttis meil kõrvust kinni ja näpistas, nii et praegu valutab. Ise ütles: minge koju, kaltsakad. Aga meie tahtsime sõdureid vaadata. Kui isa koju tuleb, küll me siis „võmmile“ näitame!

— Isa. Isa istub juba mitu aastat suures tumedas majas trellide taga. Vangimaja on teises linnas ja Ella pole juba mitu aastat isa näinud. Kuid Ella mäletab isa väga hästi. Isa oli õhtuti alati väga väsinud, kuid tihti hoidis ta Ellat ja Arnot süles. Silistas nende päid ja jutustas ilusaid muinasjutte maast, kus ei ole rikkaid ega vaeseid, kus „võmmisid“ enam ei ole ja lapsed ei seisa koolis kunagi põlvili ega jää söömata.

Ühel ööl aga klopiti tugevasti nende uksele. Sisse tungis hulk sõjariistus „võmmisid“. Toake otsiti läbi, kõik korvid ja isegi voodi

pöörati pahempidi. Isa kästi riidesse panna ja kaasa minna. Küll palus Ella „head onu“ isa mitte ära viia, kuid „hea onu“ tõukas Ella karmilt kõrvale. Ella nutt ei aidanud midagi. Isa viidi „võmmide“ vahel ära.

Nüüd ei ole enam emagi. Ema ei elanud peale isa arreteerimist kaua. Vireles ühe aasta. Nuttis tihti salaja. Kõhis raskesti ennast küüru tõmmates ja sissevajunud rinda käega kinni hoides. Ta suri kahe aasta eest sügisel, neljaaastast Arnot Ella ja Kaarli hooleks jättes.

* * *

Ella ei jõudnud pühapäeval kõike laulu ümber jutustada, ja juba esimesel tunnil algas piinamine.

— Kuidas on lugu saksa keelega? Kas kõik oma tööga valmis said? — küsis proua Lõbe esimese tunni algul.

— Mina ei jõudnud, — kostis Ella vaikne hääl akna alt pingilt.

Oli veel teisigi, kes ülesannet ära ei jõudnud täita. Nende seas ka perenaise tütar Hilda. Kuid Ella teadis, et torm läheb Hildast vaikselt mööda.

Hilda on ju majaperemehe tütar.

Ja torm tuli tõesti.

(Järgneb.)

Pioneerid võitlemas

Maks astus ajalehemüüjate juurde. Need koondusid ja andsid temale ukse lävel ruumi. Need olid tema kooli- ja pioneergrupi sõbrad.

Seinale najatades tukub punapea Erich. Ta seljas on räbal kuub. Maitsevalt matsutab ta suud ja naerab unes. Ärgates paitab kõhtu. Ta on näljas. Täna pole ta veel midagi söönud.

Mitte ükski Erich pole näljas. Frits, kellega Maks ühel pingil istub, nälgib sellest päevast, kui isa ärevil ja kortsus kulmul koju tuli.

Isa viskas lauale peotäie peenikest raha ja ütles:

— Mind lasti töölt lahti. Mõneks päevaks jätkub sest rahast, aga siis . . . nälg!

Isa ümbritsesid viis last. Kõige vanem neist oli Frits. Väiksed, kui kuulsid sõna „nälg“, hakkasid nutma. Nad teadsid, mis see tähendab . . .

. . . Maks kaelustas sõpru, tõmbas nende pead oma poole ja sosistas:

— Schultsi vabrikus valmib streik. Meie pioneergrupp peab valvel olema. Vabriku peremees valmistab ka streigi vastu. Ta korjab streigimurdjaid vahetuseks.

. . . Viimaks avanesid toimetuse ukсед. Lapsed hüppasid üles ja tormasid sooja koridori. Saanud ajalehed, jooksid nad laiali, hõigates uudiseid:

— Veel kakskümmend vabrikut on seisma pandud!

— Saksamaal on neli miljoni töötatöölist!

Maks väsis. Ta ei jaksanud enam jooksta ja najatus aia najale. Pingil magas räbala pintsakuga kaetud töötatööline. Ta oli pea alla reisikotti pannud. Nähtavasti oli ta korterist välja aetud, sest et üür maksmata.

. . . Maks oli mõtetes vabriku juures. Kuidas seal on? Kas algas streik? Ta ei suutnud enam kohale jääda ja sammus sinna poole.

Kaugelt nägi ta, kuidas väravad lahti pahvatasid ja ärevil tööliste-hulgad uulitsat täitsid.

Maks puges elatanud töölise juurde, kes kätega vehkides rääkis:

— Kapitalistid, kasutades seda, et maal on miljonid töölised tööta, tahavad meie tööpalka vähendada ja meid sundida kümme tundi töötama. Ei! Meie ei ole sellega nõus! Kuulutame streigi!

Töölised piirasid tihedalt kōneleja ümber.

Maks kuulis, kuidas üks töölisest ütles:

— See rääkija on kommunist. Tal on õigus! Meie ei lähe töökotta, kui palka kärbitakse. Hakame streikima.

Õhtul läks Maks jõe kaldale. Kõik pioneergrupp oli koos. Räägiti sosinal. Kohe kõrval, sillal, seisis politsei.

Pioneerid jõudsid streigikomiteega sidemesse astuda. Seesama tööline, keda Maks streigi kuulutamise ajal kuulis, tegi lastele ülesandeks streigimurdjatega võidelda.

— Lutēri vabrikus jätsid töölised töö seisma. Vabrikant kogub nende asemele teisi. Meie peame seda segama, — ütles Maks.

Vahele rääkis Frits:

— Kes tahab äraandja olla?

Maks naeratas. Ta näitas silla poole, kus politsei kaitsel grupp töölisi vabriku poole sammus. Töölised läksid vaikides, kraed üles tõmmatud, pead sügavasti mütsides.

Poisid, kui üks mees, hüppasid üles ja jooksid silla juurde. Nad piirasid streigimurdjad ümber ja karjusid:

— Äraandjad! Häbi teile!

Politsei tõrjus neid nuutidega, aga pioneerid ei jätnud streigimurdjaid rahule.

* * *

Õösel hiilisid majade ääres mitmes linnaosas üksikud lastekujud. Majade seintele, kus streigimurdjad asusid, kleebiti plakateid.

Hommikul luges linn:

„Siin elab streigimurdja Müller. Maha äraandja!“

„Siin elab streigimurdja Landmann.“

Pioneergrupp jagunes viite kaupa. Iga viis istus streigimurdja maja ees ja ootas tema väljatulekut. Kui see ilmus, kostsid uulitsal hüüded:

— Sa varastad meie leiba!

Avanesid aknad. Sealt vahtisid välja töölised ja nende naised. Nad ähvardasid äraandjaid rusikatega ja nõudsid, et nad koju tagasi läheksid. Ja mitmed keerasid teelt tagasi.

Streikijate arv kasvas ja kasvas.

* * *

Viiendal päeval peale streigi algust peatas vabriku ees grupp poisse. Üks neist astus värvavas politsei juurde ja küsis:

— Kas meile vabrikus tööd leidub?

See kõlistas kontorisse ja viie minuti pärast sammusid paarkümmend poiss üle vabriku õue töökotta.

— Lendlehed on sinu käes? — küsis Maks sosinal.

— Minu käes, — vastas Erich samuti sosinal, peidetud lendlehti rinna vastu särgi vahele vajutades.

Poisid toodi 237-das töökotta. Pooled masinatest seisid. Poistele anti masinaosade kastisid ühest osakonnast teise tassida.

Tähelpanemataolt laotasid pioneerid lendlehti. Lendlehed kutsusid töölisi streikima. Varsti sumises töökojas jutt:

— Vaja visata töö, — ütles üks.

— Sured nälga, — vastas teine.

— Ei sure! MOPR tuleb meile abiks! Nii kirjutab lendleht! — ütles esimene veel kindlamalt.

Sel hetkel, kui meister töökojast välja läks, keeras Maks kasti ümber, hüppas sinna peale ja vilistas.

Mitmelt poolt kuuldusid töökojas hüüded:

— Jätke töö! Ärge olge äraandjad!

Töökoja klaaslae poole lendasid lendlehed. Erich alustas „Internatsionaali“. Teised lapsed aitasid kaasa laulda. Nendega ühinesid tööliste hääled, esiti arglikult, aga siis ikka julgemini.

Töökotta tormas politsei.

Laoste ja tööliste turjadel tantsisid kumminuudid.

Mõned streigimurdjad aitasid politseil töölisi peksta.

Töölisel jooksid õue.

— Jätame töö! Hakkame streikima!

Vabrikuvärvavad avanesid uuesti. Streigimurdjad, kes 237-das töökojas töötasid, lahkusid vabrikust.

Pioneergrupp täitis streigikomitee poolt saadud ülesande.

G. järele M. Ruudi.

Punane viljavor

Juba paar päeva käis külas töö selleks, et vilja kokkuostuplaan täidetud saaks. Külanõukogu viis läbi koosolekuid: enne arutati küsimust kehvikute koosolekul, siis võeti üldisel küla koosolekul kokkuostmise normid vastu — sõeluti, vaieldi ja viimaks otsustati: 25. oktoobril punane viljavor korraldada. Tikopesa külanõukogus asuvad põllupidajad viivad vilja ühiselt kokkuostupunkti — Kingissepa linna tarvitajate-ühisusesse.

— Muidugi, viime ühiselt, — tegid naised ettepaneku, — võtame punase lipu kaasa, pasunakoori kutsume ka — vaat kui lõbusasti läheb.

— Egas teil muud südame peal ei kipitagi, kui rätikud ja riidekraam, mis vooritoomise ajal antakse, — hurjutasid mehed.

— Aga teie ootate igatsusega mahorkat, mida igale vilja-
toojale jagatakse, — ei jätnud naised vastust võlgu.

Nii, punane viljavoor on valmis.

* * *

Koolis arutati vilja kokkuostuhoogtööd. Õpetaja seletas meile vilja kokkuostmise tähtsust. Ostetud vili läheb töölistele linna — nad valmistavad külale põllutöömäsinaid, traktoreid ja kui vilja üle jääb, siis müüb riik seda väljamaalegi. Sealt ostame endi uutele tehastele ja vabrikutele masinaid.

*Päev enne viljavoori tuli külanõukogu esimees kooli. Ta seletas veel kord vilja kokkuostmise tähtsust ja kutsus meid, õpilasi, appi, et kõike seda asja paremini ja täielikumalt läbi viia.

Õpilaste üldkoosolekul võtsime otsuse vastu: aitame kaasa külanõukogule punase viljavoori korraldamisel.

Algas kibe töö.

Eraldati brigaad, kes hakkas punast lippu valmistama, mida kaasa võtta. Teised kirjutasid „meeldetuletuse“ iga viljavijale.

Meeldetuletusel seisis:

*Vilja kokkuostmiseplaani täitmine aitab
kaasa viie-aasta plaani täitmisele.*

*Asunik, täida sina sellest plaanist oma
osa täielikult ja vii oma viljaülejäädid pu-
nases viljavooris Kingissepa linna!*

— Mina seda meeldetuletust kodu ei viigi, — ütles Peeter,
— meie isa viib niisamutigi oma osa ära.

— Ja meie isad ka, — arvasid Johanna ja Elsa, — aga
naabrirahvast ei tea kindlasti, nendele tuleb meeldetuletus
viia.

Õhtul sai iga asunik veel meeldetuletuse, et viljavoori tuleb
minna — vilja ülejäädid riigile viia.

* * *

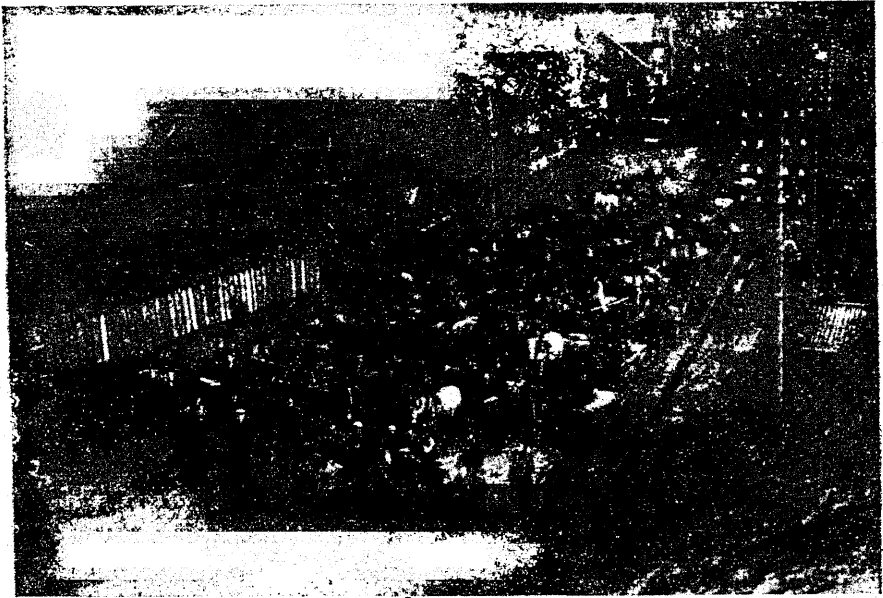
Homniku vara võtsime kooli juurest lipu kaasa ja läksime
Tikopesa külasse, kus vooori kogumisepunkt oli määratud. Udune
sügisene hommik. Kartsime, et vihma hakkab sadama ja see
voori nurja ajab.

Koolis oli puhkepäev. Viljavoorist valiti meid Johannaga
osa võtma: Peeter ja Karl sõitsid ka, kuid nemad tõid ise vilja.
Meie olime lipuga.

Kella 9-ks kogusid talumehed. Punamäe viljaviijad tulid pikas reas. Osa meie külast oli tee peal ees.

Puhkpillide koor oli ka kohal.

Muusika saatel liikus voor. Küll oli ta pikk. Mulle näitas, et ta poole kilomeetrini ulatas. Lugesin mitu korda, mitu koor-

Punane viljavor

mat on, aga alati läksin segamini. Johanna luges neid 41, mina sain 39. Vist oli neid 40.

Teel sõitis auto meile vastu. Aga mitte meie ei annud autole teed, vaid tema seisis tee ääres ja ootas kuni viljavor möödus.

Kui linna jõudsime, peatas voor. Raiooni asutuste esitajad võtsid meid vastu. Peeti kõnesid. Mängiti „Internatsionaali“. Eesti klubi ees tehti meist ülesvõte.

Ladu juures juba oodati meid. Vili kaaluti ära, võeti vastu. Üldse oli seda 76 tsentnerit. Anti saapaid, tubakat ja muud kraami, makseti raha. Meie viljavor oli esimene raionis. Alles õhtul jõudsime tagasi. Järgmisel päeval otsustasime: järgmisel aastal aitame jälle külanõukogule punast viljavoori korraldada.

Kõik müügivili – viie-aasta plaani salvedesse!

Lõikusepüha Grivtsova sovhoosis

1930. a. oktoobrikuus korraldas Plüssa raioon Grivtsova nõukogudemõisas lõikusepüha, kus põllusaaduste väljanäitus korraldati. Juba mitu päeva enne väljanäitust voolasid põllusaaduste proovid kolhoosidest Plüssa mõisa, mis on üks osakond Grivtsova sovhoosist, ilusal Plüssa jõe kaldal. Ka koolid valmistasid lõikusepüha vastu. Koolilapsed tirisid 1½-puudalisi kõrvitsaid. 1-puudalisi kapsaid, ½ meetri pikkuseid turnepse, õunu ja kartulaid väljanäitusele.

Pidu hommikul olid lapsed vara platsis. Palmisid vanikuid ja lõpetasid hüüdsõnad väljanäituse jaoks. Kella 10-neks kogusid kõik lapsed kokku ja läksid punase lipu all pidule. Kell 12 päeva avas raiooni komitee esimees lõikusepüha. Raiooni esimees tegi aruande karjakasvatuse ja külvipinna laiendamise kohta, millest igale väljanäitusest osavõtjale selgeks sai, kui suur tõus karjakasvatuses raiooni piirides on. Pioneerid tervitasid lõikusepüha, kui kollektiviseerimispüha. Lapsed olid vaimustatud väljanäitusest.

Kõige rohkem meeldis lastele ilus sugupull, kellele rahvamuru tõttu juurdepääsemine raskendatud oli. Veel meeldis lastele, kui traktor kändusid maast välja kiskus ja puid saagis. Kännud tulid maast üles, kui porgandid, kuna puuhalud vahetpidamata sae alt maha langesid.

Sapolje kolhoos „Säde“ oli viljapuuai ja juurvilja saadustega näitusel. Küll olid ennenägemata suured õunad, porgandid, turnepsid, peedid j.t. Siin hirnusid sovhoosi täkud, seal ammusid kolhooside tõulehmad, avaldades rahulolematust, et vaatlejad nende rahu rikuvad.

Voh, kus on kaer, — imestavad talupojad „Krestjanskaja Pravda“ artelli põllusaaduste proovisid vaadeldes. Kolhoosnikud olid imestunud sovhoosi karjalautadest, mis olid ehitatud uue plaani järele ja mahutasid sadandeid kariloomi. Suurt löbu pakkus lastele raiooni tarvitajate-ühisuse kuuekuuline inglise tõugu siga, kes oma söötja käest putket oli pannud rahva sekka, oma 8-puudalise kerega. Küll ta tundis rõõmu, kui rahvahulgast oma söötja üles leidis, kes teda silitas ja kaisutas.

Pärast väljanäitust said lapsed maiustusi, ja kõik läksid lõbusas tujus koju, aru saades, et ka nemad suurest sotsialistisest ülesehitustööst said osa võtta.

Ainult kolhoosid ja sovhoosid võivad karjakasvatust tõsta ja toidutagavarasid karjale suurendada.

Nõukogude VI kongress otsustas:

Viie-aasta plaani lõpuks sovhoosides
olgu 7 milj. suuri sarvloomi, 18 milj.
lambaid ja 6,5 milj. sigu kasvatatud.

Võitlus liha eest

„Peamasin lihatööstuses on lähematel aastatel siga“.

(Jakovlevi kõnest partei XVI kongressil.)

Loome liha jaoks kasvatatakse Keskmustamalla oblastis, Alam-Volga raioonis, Põhja-Kaukasuses ja Kasakstanis.

Tarvitajate peakeskkohad on meie liidu viis suuremat linna: Moskva, Leningrad, Kiiev, Odessa ja Harkov.

Liha jaoks lähevad esimeses järjekorras suured sarvloomad — 82 prots., sigu — 8 prots., lambaid — 7 prots., vasikaid — 3 protsenti.

Kõige kiiremini ja odavamini saab sealiha. Loomakasvatuse insituudi andmete järele võib inglisetõugu siga 14-kuuse õige toitmise järele niipalju liha anda, kuipalju annavad 4 vene hõrga kokku, s.o. 864 kg.

Ühe kilogrammi sealiha saamiseks on vaja 5 kilogrammi toitu kulutada, aga loomaliha ühe kilogrammi saamiseks vaja 15 kilogrammi kulutada.

Ülesanded:

Lugege I. Plaaton raamatut „Seakasvatus.“

Tehke ekskursion lähemasse seakasvatasesse (kolhoosi, kommunaasse, sovhoosi).

Arutage, missugused puudused on teie kolhoosi seakasvatases.

Kuidas teie kolhoos täidab keskkomitee otsusi seakasvatuse alal.

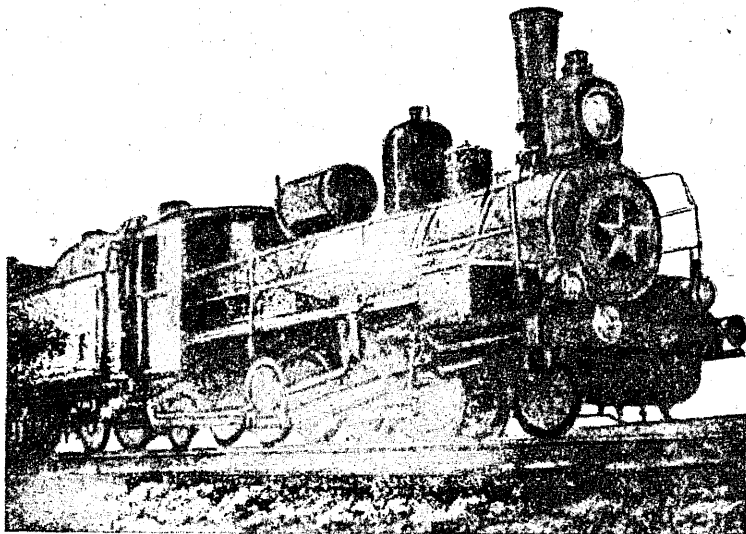
Kuidas võiksite teie seakasvatases kasulikud olla.

Teede ehitus viie-aasta plaanis

Nõukogude Liit on suur ja rikas oma loodusrikkude varade poolest. Kaugel põhjas on suured söetagavarad; Kesk-Aasia kõrbes (Kara-Kum) peituvad vääviljademed; mitmes Siberi kaugemas nurgas leidub rauda, sütt ja kuld. Selleks, et neid varandusi kätte saada, on tarvis ehitada uusi raudteid ja maanteid. Teid ei ole mitte ainult varanduste kättesaamiseks tarvis, vaid ka tööstuseraloonide ühendamiseks, kaupade ja inimeste ühest kohast teise vedamiseks. Uurali raua ümbertöötamise tehased tarvitavad Siberi (Kusbassi) sütt. Siberi tehased ja vabrikud tarvitavad

Uurali metalli. Kesk-Aasia vabariigid varustavad kogu Liidu tekstiilvabrikuid puuvillaga. Selle eest saadavad viljaraioonid nendele odavat vilja.

Partei XVI kongressil ütles sm. Stalin: „Rahvamajanduses on transpordil suur tähtsus. Mitte ükski rahvamajanduses, vaid ka riigikaitstes on tal suur tähtsus“.

Uued raudteed ja veoabinõud

Viie-aasta plaanis on ette nähtud 20 tuhat kilomeetrit uusi raudteid ehitada. Kõige pikem raudtee — Turksib — sai valmis juba 1930. aastal. Läge stepp ja kaamelite karavaanid on läinud minevikku. Nende asemele tulid raudteeroopad, vedurid, vagunid. 300 uut sõiduveurit ja 5070 uut sõiduvagunit hakkavad vedama inimesi ühest Liidu nurgast teise. 3000 uut veovedurit ja 160 tuhat veovagunit kergendavad kaubavahetust raiooni, linna ja küla vahel.

Kaubavedu

Viie-aasta plaani lõpul tuleb meil kaks korda rohkem kaupa vedada kui praegu. Selleks on tarvis panna kiiremini rongid käima. Ükski vedur ega vagun ei tohi ilma tööta seista. Et kaubavedu suureneb iga aastaga, näitavad järgmised arvud:

1913. a.	1929/30. a.	1930/31. a.	1932/33. a.
132 milj. tonni	238 milj. t.	330 milj. t.	600 milj. t.

Endiste vähejõuliste vedurite asemele ehitatakse nüüd suured, tugevad vedurid, mis võivad korraga 3 tuhat tonni kaupa vedada. Vagunid tehakse ka suured, neljateljelised.

Automaat raudteel

Vaguneid hakatakse üksteise külge automaatselt kinnitama, millega kiirendatakse rongi kokkuseadmist. Võetakse tarvitusele automaatsed tormased (pidurid). See annab võimaluse õnnetuse puhul kiiresti rongi seisma jätta ja kiirendab sõitu. Tehakse ka automaatsed signaalid. Nüüd ei või jaamast teist rongi enne välja saata, kui esimene rong on

järgmisse jaama jõudnud. Automaatsed signaalid võimaldavad mitmel rongil kahe jaama vahel olla.

Elektri-raudteed

Auruveduri asemele asub elektrivedur. Ta on auruveedurist kasulikum. Auruveður valmistab ise omale energiat, aga elektrivedur saab teda elektrijaamast. Elektrivedur käib palju kiiremini ja võib oma järel rohkem vaguneid vedada. Praegu käivad elektrirongid Moskva—Mõtistshi, Baku—Sabunkani kaevanduste ja teistel linnaläheduses olevatel liinidel. Viie-aasta plaani järele on määratud elektrifitseerida 1860 klm. raudteed (peaasjalikult Magnitogorskis, Kusbassis ja Donbassis). Järgmise viie-aasta plaani järele elektrifitseeritakse 30 prots. raudteid. Kõik teed elektrifitseeritakse siis, kui elektrijaamasid niipalju ehitatakse, et nad jaksavad energiaga teid varustada.

Viie-aasta plaani järele valmistatakse:

auruveidureid	—	1610
elektriveidureid	—	250
vaguneid	—	214000

Partei k.-k. otsustas neid arvusid veel suurendada.

Veeteed

*Kui vaatate Liidu kaarti, siis näete, et ta mitme merega kokku puutub. Peale selle on veel palju jõgesid ja järvi. Paljuid neist kasutatakse kaubavedamiseks ja sõitmiseks. Järved ja jõed oma vahel ühendatakse kanaalidega. Mõned kanaalid, näit. Kaama ja Petshora vahel, on juba kaevatud. Volga ühendatakse Balti- ja Põhjamerega. Seda teed mööda hakatakse põhjast metsa Kesk-Venemaale vedama. Lähemal ajal ehitatakse kanal, mis ühendab Baltimere Valgemerega. Jõed, mida seniajani ei saadud tarvitada, puhastatakse kividest ja kaevatakse sügavamaks. Varsti hakkavad seal suured laevad käima.

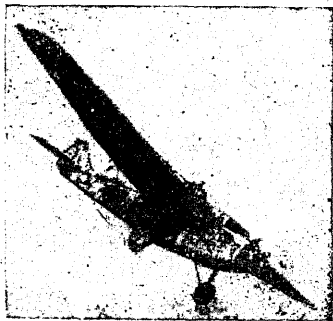
1928/29. a. veeti veeteed mööda 50 m. t. kaupa, aga 1932/33. a. kavatakse 200 m. t. kaupa ära vedada. Selleks, et vedada niipalju kaupa, on tarvis hulk laevu. Tsaari ajal oli Venemaal vähe kaubalaevu — $\frac{9}{10}$ kaupa veeti väljamaa laevadel. Selle eest makseti väljamaalastele sajad miljonid rublad. Nõukogude valitsus ehitab nüüd oma kaubalaevad. Leningradis on mitu suurt laevaehituse tehast.

Õhuteed

N. Liidus on niisugused kohad, kuhu võib pääseda ainult õhulaeva ehk lennukiga. Õhulaev ja lennuk kiirendavad sotsialistlist ehitust. Meie Liidus on õhulaevu ainult õppeotstarbeks.

Praegu pannakse üle Liidu korjandusi esimese kolme suure õhulaeva ehitamiseks toime: „Pravda“, „Klim Voroschilov“, „Osoaviahim“.

Dirishabl lendab 100—120 klm tunnis. Uuemad dirishablid võtavad 15—20 tonni raskust ja 20 reisijat peale. Ta võib ilma peatu seta 10.000 klm lennata. Uuemad õhulaevad ehitatakse 200—300 m pikad ja 30—40 m laiad. Kõige suuremad lennukid võivad 10 tonni raskust peale võtta ja ilma peatuseta 2.500 klm lennata.

1931. a. olid N. Liidus järgmised õhuteed:

Moskva — Berlin;
Moskva — Leningrad;
Moskva — Taschkent;
Moskva — Irkutsk;
Moskva — Tifliis — Baku;
Leningrad — Berliin.

Viie-aasta lõpul avatakse õhuteed lõunas, kaugel põhjas, Siberis. Avatakse kõige pikem õhutee ilmas — 10.000 klm — Moskva—Vladivostok—Jaapan.

Maanteed

Meil olid maanteed seniajani viletsas seisukorras. See teeb suurt takistust meie ehitustööle. Kevadel, lumesulamise ajal, on terved raioonid mitu nädalat ilma sidemeta. 1928/29. a. saime teede korratuse pärast 2.000.000 rubla kahju. Ühe kilomeetri maantee ehitamine läheb 2.500 r. maksma. Viie-aasta plaanis on ette nähtud 1.650.000 klm maanteed ehitada ja parandada. Neid teid mööda hakkavad autod liikuma. Veel 1928. a. seisis N. Liit autoehitamises viimasel kohal. 1931. aastast hakkavad Nishni-Novgorodi, Jaroslavi, Moskva autotehased välja laskma 250.000 autot aastas.

Ameerikas on üldse 27 mln. autot. Meil tehakse viie-aasta plaani järele 793.000 autot. Nendest: veoautosid — 420.000,
sõiduautosid — 373.000.

Teise viie-aasta plaani lõpul jõuame Ameerikale järele. Siis on meil 26.500.000 autot. Nendest: veoautosid — 6.800.000,
sõiduautosid — 19.700.000.

Teede tähtsus sõja ajal

Sõja ajal on transpordil suur tähtsus. Tarvis on sõjaväge, sõjariistu ja toiduaineid vedada. Iseäranis suur tähtsus on õhulaevastikul. SNV Liit tegi ülesandeks luua tugev õhulaevastik. Peame valmis olema vaenasi tagasi lööma, kui nad meile kallale kipuvad.

Abiks kooli aktiivile

Mis ÜK(e)P keskkomitee otsustas alg- ja keskkoolide kohta:

Aasta tööd

Selle üle, missugune peab kool olema, mõtlesid enamlased juba ammu enne revolutsiooni. Missugune peab kool olema, kirjutas Lenin juba 1897. aastal.

Kohe peale Oktoobrirevolutsiooni ilmusid dekreedid kooli kohta. Suluti mõisnikkude tütarde instituudid ja ohvitseride poegade kadetikorpused. Gümnaasiumide ja instituutide ruumides avati nõukogude koolid.

Partei programmis on kirjutatud, missugune peab meil kool olema. Seal on kirjutatud maksuta üldõppusest 8 kuni 17 a. lastele

Üldõppust ei seatud kodusõja ajal sisse, ka esimestel aastatel peale kodusõda ei viidud üldõppust läbi. Selleks polnud aega ega raha. Kõik jõud oli tarvis anda lagunenu rahvamajanduse tõstmiseks.

Möödunud aastal otsustas partei kongress, et nüüd on üldõppus ja kooli politehniseerimine tähtsamad ülesanded. Partei otsustas, et tarvis on üldõppus 8—11-aastaste laste hulgas läbi viia.

Möödus aasta, keskkomitee vaatas järele, kuidas terve maa täitis partei otsust.

5. septembril loeti kõikides koolides, tehastes ja kolhoosides keskkomitee otsust. See otsus oli kirjutatud kõigis ajalehtedes (vaata „Edasi“ nr. 20, 10. septembrist 1931. a.).

Vaadake, mis oli neis ajalehtedes kirjutatud.

20 miljoni last

Enne revolutsiooni õppis kõigis Venemaa koolides 7.800.000 last. Peale keskkomitee otsuse üldõppuse kohta, õppis 1930/31. õppeaastal koolides 13.000.000 last, aga sel aastal õpib koolides 20 miljoni last, kuna peale selle veel tehnikumides ja vabrikukoolides õpib 1.400.000 õpilast. Keskkomitee tegi ettepaneku NSVLiidu rahvakomissaride nõukogule välja töötada üldõppuse läbiviimise plaan 8 kuni 17-aastaste laste hulgas.

Omandada põhiteadmisi

Tehased ja kolhoosid on palju kooli politehniseerimise alal ära teinud, nad on avanud töötubasid ja töönurke. Koolides ei õpetatud üksi lugemist ja kirjutamist, lapsed töötasid tehastes ja kolhoosides ning võtsid osa ühiskonnatöödest. Kõik see on väga hea, kuid...

Keskkomitee loeb, et kooli põhipuudus praegusel silmapilgul seisab selles, et õppus koolis ei anna vajavat summat üldhariduslisi teadmisi ning lahendab mitterahuldavalt tehnikumide ja kõrgema kooli jaoks täiesti kirjuoskajate, teaduse aluseid (füüsika, keemia, matemaatika, emakeel, geograafia jne) oskajate inimeste ettevalmistuse ülesannet.

Valmistusline töö peab kooli õppetöö eesmärkidele alluma

Paljude koolide õpilased töötasid vabrikutes, tehastes ja kollektiivi põldudel tervete päevade kaupa oma koolitöö kahjuks. Paljud lapsed, iseäranis aktiivsemad, olid niivõrd koormatud

valmistuslises töös, et neil polnud aega koolis käia. Niisugused lapsed lõpetasid kooli kirjaoskamatult.

Ilma igapäevaste põhiteadmiste omandamiseta ei saa olla politehnilist kooli.

Paljudes koolides valmistuslisel praktilikal olles tegid mõned lapsed päevast-päeva ühesugust tööd. Nad ei õppinud seal midagi ega sidunud valmistuslist tööd õppetööga.

ÜK(e)P keskkomitee otsustas:

Õppus vaja valmistuslise tööga niiviisi siduda, et õpilaste kõik ühiskondlik-valmistusline töö kooli õppetöö ja kasvatuslistele eesmärkidele alluks.

Töökojad koolidele

Keskkomitee tegi ettepaneku kõikidele hariduseosakondadele, tehastele ja kolhoosidele rohkem hoolt kanda koolide eest. Tehased ja kolhoosid peavad avama koolilastele töökojad ja töötoad ning paremaid eriteadlasi koolitööle saatma.

Keskkomitee tegi ettepaneku anda välja laste jaoks politehniline raamatukogu, avada politehnilise muuseumi ja kino-vabrikutel välja lasta filme kooli politehniseerimiseks. Palju huvitavam on kooli kinos näha päris söe- või rauamullakaevandusi, kui õppida neid kuivalt raamatust.

Politehnilisele koolile õpetajaid

Üldõppuse läbiviimiseks on meil tuhandeid õpetajaid tarvis. Vaja avada uusi tehnikumisid ja kõrgemaid koole. Õpetajad peavad tutvunema tehaste, kolhooside ning masina- ja traktori-jaamade tööga. Õpetajast oleneb klassitöö ja õppimise omadus.

„Kooliõpetaja peab olema meil niisugusel kõrgusel, nagu ta kunagi pole olnud, ei ole, ega või olla kodanlikes ühiskonnas,“ — nii ütles Lenin 1922. aastal.

Keskkomitee otsustas, et vaja õpetajate palkasid suurendada ja toitluse ning nende varustamine tööstusekaupadega töolistega ühele järjele tõsta.

Ülesanne õpilaste-komiteedele

Kooli omavalitsus tegi siiaamaani tegemist iga muu asjaga, kuid mitte oma „promfinplaaniga“ — õppetööga.

Distsipliini puudus, päevade vahelejätmine takistas koolitööd. Õpilastel on oma „head“ ja „halvad“ õppeained.

Kes võitleb etteütluste vastu? Mitte keegi.

Kes võitleb selle eest, et õpilased teadlikult suhtuksid õpetööle? Mitte keegi.

Keskkomitee otsustas:

„Laste omavalitsuse organite töö koolis peab nii sisse seatama, et nad oleksid juhitud peasjalikult õpetöö omaduse tõstmisele ja teadliku distsipliini kõvendamisele koolis.“

Need on löökülesanded pioneerrühmadele, klassi- ja õpilaskomiteedele.

Töölised ja kolhoosnikud lugesid keskkomitee otsused läbi ja hakkasid tööle.

Insenerid ja agronoomid lugesid otsused läbi ja tulid koolile appi.

Majandusmehed, kommunistid, komnoored lugesid otsuse läbi ja otsustasid ehitada politehnilist kooli.

Õpetajad lugesid otsused läbi ja kuulutasid endid lööklasteks ning hakkasid veel rohkem ja paremini töötama.

Kuid õppurid? Aga pioneerid?

Vanemad lapsed, lugege keskkomitee otsused läbi. Lugege seda ühes õpetajaga ehk pioneeride juhatajaga — kõik mis seal on arusaamatu, nad seletavad teile ära. Jutustage kolmanda, teise ja esimese aasta lastele keskkomitee otsustest. Jutustage sellest kodu, mis otsustas keskkomitee.

Kutsuge kiiremas korras õpilaste-komitee, pioneeride ja õpilaste üldkoosolekud kokku. Arutage küsimust, kuidas hakate keskkomitee otsusi täitma.

Aitame kooli politehniseerimisele kaasa

Paar aastat tagasi õppis Ülem-Soetuki koolis 30—40 last, kuna suur osa täiesti koolist kõrvale jäi. Õppuse asemel tegid lapsed huligaanseid tempe, aitasid oma vanematel viina ajada ja seltsis pudeleid tühenädada.

Niipea kui küla hakkas vabanema vanailma jäänuste mõju alt, andes tugeva hoobi kulakule, hakkas tõusma küla hariduse tasapind. Praegu õpib esimese astme koolis 200 last. 1. oktoobriks avati kolhoosi noorsoo kool. Lapsed on nõukogukoolist väga huvitatud ja teostavad agaralt kooli politehniseerimist. Selleks kinnitas kool end põllumajanduse artelli külge ning tegi lepingu, mille järele 100 prots. kolhoosnikkude hulgas kirjaoskamatust tuleb likvideerida, kaasa aidata viljasaagi arvestuses, teha

selgitustööd uute liikmete juurdetõmbamise suhtes ja küla täieliku kollektiviseerimisest.

Praktiliselt ära nähes, kui suure huviga kool kolhoosile kaasa tuleb, ja aru saades politehniseerimise tähtsusest, otsustas kolhoos „Võitluse“ juhatus abiks olla töötubade organiseerimisel. Annab oma poolt materjali ja masinaosad komissoni ülespanemiseks. Tööd on alatud. Mootori puudusel hakkavad saag, treipink, käi ja puur hobusejõul käima. Oktoobrirevolutsiooni 14. aastapäevaks hakkavad täielikult tegutsema ühiskoonna abil puu-, sepa- ja õmbluse-töötoad.

Maha vana igav tuupimine!

Edasi kooli politehniseerimisele!

Juku.

Meie side tehasega

Meie hooldaja on „Pneumatika tehas“. Seal oleme mitu korda sideõhtutel välja astunud ja ekskursionil käinud.

Vanemad klassid käisid seal praktilal.

NSVLiidus on „Pneumatika tehas“ esimene, kus surutud õhuga töötavaid tööriistu valmistatakse. Seal on revolvrite osakond, puuride osakond ja palju teisi.

Hiljuti käisime sadamas veetalust-paati vaatamas, mis meid kõiki huvitas.

Töölised on meile igal pool väga vastutulelikud ja head.

Lenini nim. eesti kooli õpilane S.

Töönurga organiseerimisele!

Oma jõuga valmistame osa tööriistu. Õpime tundma tööriistade iseäraldusi

Koolitöös on tarvis mõned asjad valmistada. Nende asjade valmistamisel tarvitame materjali: paberit, pappi, puud, traati, plekki ja osalt rauda. Nimetatud materjalide ümbertöötamisel tarvitatakse ühel ehk teisel viisil tööriistu.

Vaatame järele, missugustest tööriistadest peab koosnema kooli töönurk.

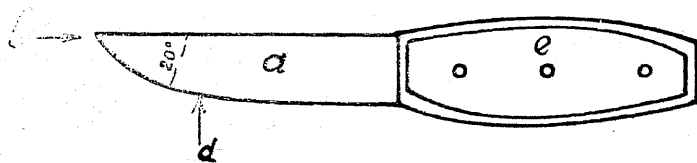
Tööd korraldame klassi pinkidel. Et neid vigastuste eest hoida, tarvis töölaud valmistada.

Töölaua teeme pehmest haava-, lepa- ehk pärnapuust, millel puuduvad oksad. Sarnase laua pikkus peab olema 50 sm, laius 30—41 sm, aga paksus 2—3 sm. Laua pinnad hõõveldame hästi siledaks.

Tehtud laua asetame tööajal koolilauale. Sellel laual võime noaga papi- ja paberilõikust, liimimist ja muid töid korraldada.

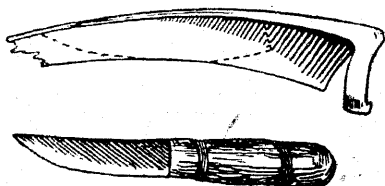
Nuga seisab koos järgmistest osadest:

a — noakiil, b — noaots, d — noatera, e — noapea. Noa üldine pikkus on umbes 20 sm, millest noakiil 10 sm, aga pea 10 sm pikk.

Joon. 1.

Üldine seadus nõuab, et noakiilu kõverik võrdne oleks 20° (vaata joon. 1). Sarnaselt valmistatud nuga lõikab kergemini pappi ja paberit. Noakiilu võime teha vanast saelehest, sel korral tuleb käial saelehe ots teravaks käiata. Kui nuga vanast vikatist saab tehtud, siis tuleb meisli abil vikatist noale vastav tükk välja raiuda. Auguraua abil raiume augud sisse. Raiutud aukude kaudu needime pea külge ehk pigistame pea traadiga ümber.

Joon. 2.

Ülesanne. Noa tegemisel on meil tarvis *meislit* ja *auguranda*. Küsime sepalt, millised on need tööriistad? Tellime seppa, et ta nimetatud tööriistad kooli töönurgale teeks. Neid tööriistu on meil tarvis ka tulevikus.

Joonelaudasid muretseme kaks. Ühel neist olgu sentimeetri jaotused peal, seda joonelauda tarvitame mõõtmiseks, kuna teise joonelauda valmistame (kasepuust) paberi ja papi lõikamiseks. Joonelauda pikkus olgu 40 sm, laius 5 sm, paksus 1 sm. Joonelaudadele puurime augud sisse, et neid parem oleks naela otsa riputada.

Ülesanne. Pidage nõu, kuidas saate kooli töönurgale oherdid ja oherdipea.

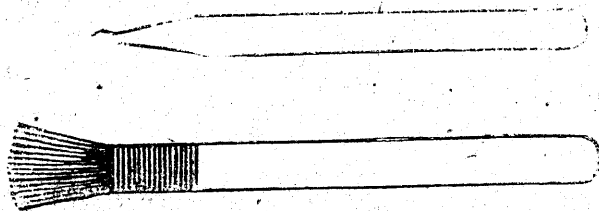
Kolmnurga valmistame vineerist. Kolmnurga külgede pikkus võib olla 20—30 sm. Kolmnurka tarvitame õigete nurkade mõõtmisel ja lõikamisel.

Pintslid — liimi ja kliistri määrimiseks valmistame jõhvist. Pintsli-varred teeme 15—20 sm pikad. Tahume varred noa abil siledaks. Ja et jõhvi paremini võiks varre külge kôita, teeme varre otsad nii, nagu joon. 3 näidatud.

Jõhvid lõikame 7 sm pikkuseks. Jõhvid kôidame nõõri ehk traadi abil varre otsa. Jõhvi otsad lõikame kääride abil tasaseks.

Ülesanne.

Pintsli valmistamisel on tarvis kääre. Käärid tuleb osta. Kohased käärid on nr. 5. Nende üldpikkus on 15 kuni 18 sm.

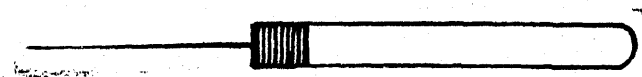

joon. 3.

Naaskleid tarvitame mitmetel töödel. Naaskleid teeme järgmiselt: Võtame naela ja viilime pea otsast maha. Selle asemel võime võtta ka tükk traati, ühel ehk teisel juhtumisel tuleb üks ots teravaks viilida. Naela ehk traadi ajame tuel tuliseks ja kastame vette. Sel teel karastame naskli, muudame ta vastupidavaks, kõvaks.

Naasklipea lõigume noa abil puust, 10 sm pikk, 1—2 sm läbimõõdus.

Peenikese oherdiga puurime ehk põletame tuel kuumaks ajatud traadiga naasklipeale pikuti augu sisse. Kinnitame naaskli naasklipeasse.

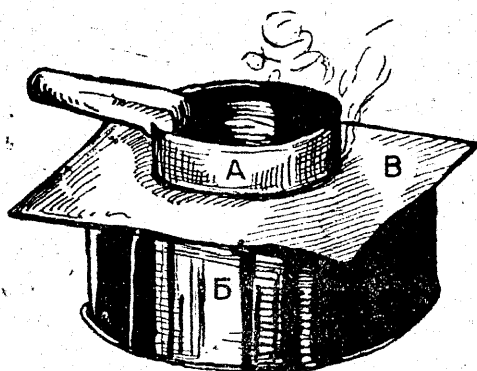
Joon. 4.

Et naasklipead vastupidavaks teha, selleks keerame ühe otsa kiinni ehk paneme rõnga otsa.

Naaskli valmistamisel on tarvis *viili*. Viilisid tuleb osta ehk kellegi käest muretseda.

Kliistri hoidmiseks tarvitame vanu kruuse ja konservikarpe.

Liimi hoidmiseks ja keetmiseks tarvitame erilist nõu, milline kujutatud joon. 5.

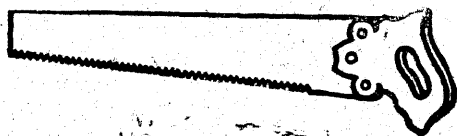

Joon. 5.

Ülesanne. 1. Küsige puusepalt järele, miks liimi keetmiseks ja hoidmiseks peab eriline nõu olema. 2. Õpefaja abil töötame küsimuse klassis läbi — millest liim tehakse.

Vukssaage tarvitame laua risti saagimisel. Sae pikkus 35—40 sm, aga hammaste pikkus 3 millimeetrit.

Ostetud saag on nüri, teda tarvis teritada. Et saag hästi puust läbi käiks, peab hambaid enne teritamist laiendama, selle juures 1, 3, 5, 7 jne hammas pööratakse pahemale, 2, 4, 6, 8 jne hammas pahemale poole. Peale hammaste laiendamist teritatakse saage viili abil.

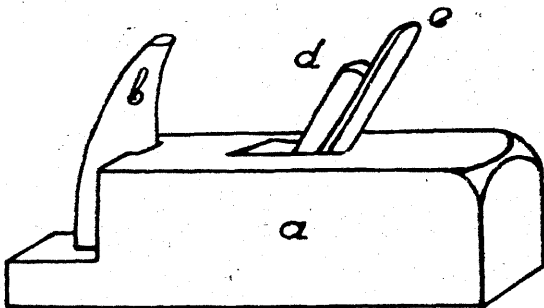

Joon. 6.

Ülesanne. Küsime puusepalt, kuidas saehambaid laiendatakse ja missugust tööriista tarvitab ta saehammaste laiendamisel. Küsime, kuidas teritatakse vukssaage.

Höövel seisab koos järgmistest osadest: a — hõõvlipakk, b — hõõvliisarv, d — hõõvlikiil, e — hõõvliraud.

Hõõvlipaku pikkus, mida koolis kohane tarvitada, on 21 sm, kõrgus 5,5 sm, aga laius 5 sm. Tagumised ülemised otsad, kui nad teravad on, teeme ümarguseks, et nad töö juures peopesa ei lõhuks. Hõõvlirauda teritame alati vaasitult 20—25°. Kiilu raua avausse ei taota iialgi liiga kõvasti.

Joon. 7.

Ülesanne. Järgmisi tööprotsesse hõõvliga ümberkäimisel tundma õppida:

- 1) Kuidas lüüakse kiil ja raud hõõvlipakust välja.
- 2) Kuidas asetatakse hõõvli avausse kiil ja raud.
- 3) Kuidas vähendame tera sel korral, kui hõõvel liiga jämedad laastud lõikab.

Peitli, mille abil aukusid raiutakse, ostame ehk laseme sepal teha. Peitli võime vanast kulunud viilist valmistada. Ajame vana viili tulel punaseks, matame ta tuha sisse ja hoiame teda seal kuni jahtumiseni. Peale selle teritame teda käial ehk viilides vaasitult 20—25°.

Joon. 8.

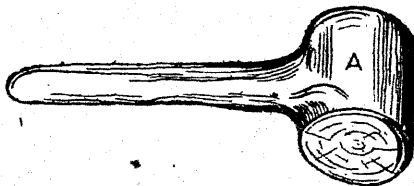
Viili tuleb uuesti karastada, s.o. soendame — ajame tulel kuumaks ja kastame pooleni vee sisse.

Peitlipea teeme 10—12 sm pika, augu puurime otsa ja ettevaatlikult, et pead lõhki ei lõõ, paneme peitli peasse.

Haamrit on meil igapäevases töös vaja. Raudhaamri asemel võime tarvitada ka puuhaamert, muretseme metsast oksaga puu, mis meil väga hästi haamri ülesandeid võib täita (vaata joon. 9). Sarnase haamri raskus võib olla mitte rohkem kui 400 grammi.

Kirjeldatud tööriistu muretseme mitte vähem kui igaühte 5 tükki, peale liimipoti ja puuripea.

Tööriistad asetame riulitele ehk kappidesse. Töötunni ajal valmistavad ühed puust asju, teised rauast, kolmandad papist ja paberist, neljandad lapsed aga õmblevad. Sarnase tööjaotuse juures ei tule iialgi tööriistadest puudus ja iga laps võib korralikult töötada.

Joon. 9.

Lõpuülesanne. Planeerime kooli töönurka hõõvliplingi ja planeeritud mudeli saadame „Alati valmis“ toimetusele kasutamiseks.

J. Lukk

Ajuharjutuste nurk

Lõbus arvuteadus. J. Depmani kogutud

1001

on omapärane arv, otsustage ise.

Võtke ükspuhas missugune kolmenumbriga arv, ütleme 673. Korrutage see arv 1001-ga.

$$673 \times 1001 = ?$$

Palju saite?

Võtke teine kolmenumbriga arv, näiteks 726 ja korrutage seda ka 1001-ga.

$$726 \times 1001 = ?$$

Palju saite?

Teeme sedasama veel mõne kolmanda kolmekohalise arvuga, näiteks 547-ga.

$$547 \times 1001 = ?$$

Palju siit saite?

Võrrelge kõiki kolme saadud arvu nende arvudega, mida teie 1001-ga korrutasite. Missuguse seaduse leiata kolmenumbrilise arvu 1001-ga korrutamise kohta?

Katsuge selle küsimuse peale vastata, enne kui edasi loete.

Et kolmenumbrilist arvu 1001-ga korrutada, tuleb see kolmekohaline arv kaks korda järgimööda kirjutada.

Näiteks: $392 \times 1001 = 392392$

$$754 \times 1001 = 754754$$

$$965 \times 1001 = 965965 \text{ jne jne.}$$

Kas pole 1001 veider arv? Proovige igasuguste kolmenumbriliste arvudega seda korrutamise seadust.

Katsuge järele, kas see korrutamise seadus kahenumbriliste või neljanumbriliste arvude kohta käib.

Ja nüüd katsuge ära seletada, mispärast 1001-ga korrutamine niisuguse lihtsa seaduse järgi sünnib.

Seletus saatke toimetusesse „Ajuharjutuste nurga“ nimel.

Ehk leiata peale 1001 veel mõne teise arvu, millega korrutamine samasuguse lihtsa seaduse järgi sünnib, nagu 1001-ga korrutamine?

Saatke toimetusele oma leidus, et teda „Ajuharjutuste nurgas“ avaldada.

* * *

Nüüd võite järgmise etenduse anda. Lauas istub mitu inimest. Laske kedagi neist kolmenumbriline arv paberile kirjutada ja mitte teistele näidata; las ta kirjutab, samuti teiste eest varjates, kirjutatud arvu teist korda esimese arvu lõppu. Sedasi on kuuenumbriline arv paberile kirjutatud, mida peale kirjutaja keegi teine ei tea.

Las kirjutaja annab paberi mõnele teisele edasi; seda käskige paberil olev kuuekohaline arv 7-ga jagada. Kuulutage ette, et jagamisel ülejääki ei jää.

Nüüd las võtab paberi mõni kolmas lauasoleja ja las jagab esimesest jagamisest saadud arvu 11-ga. Kuulutage uuesti ette, et jagamine ilma ülejäägita peab lõppema.

Teisest jagamisest saadud arv laske neljandale inimesele edasi anda ja käskige seda 13-ga jagada. Jälle võite ette kuulutada, et jagamine ilma ülejäägita lõpeb.

Sellest jagamisest saadud arv andke esimese arvu kirjutajale ja öelge: „Esialgne arv oli see!“

Lauasistujad satuvad kahtlemata imestusesse ja lasevad imearvamist mõne teise arvuga uuesti toimetada. Ja et igakord vastus õige on, tõstab see lõbus arvuteadus koosolejate tuju.

„Ajuharjutuste nurga“ toimetuse tuju tõstate, kui õige seletuse saadate, millest tuleb, et kirjeldatud viisile esialgse arvu ilma teda nägemata ära võib aimata.

Mõned veidrad arvupered

I.

$$\begin{aligned}1 \times 9 + 2 &= 11 \\12 \times 9 + 3 &= 111 \\123 \times 9 + 4 &= 1111 \\1234 \times 9 + 5 &= 11111 \\12345 \times 9 + 6 &= 111111 \\123456 \times 9 + 7 &= 1111111 \\1234567 \times 9 + 8 &= 11111111 \\12345678 \times 9 + 9 &= 111111111\end{aligned}$$

Proovige järele, kas see korrutamise seadus õige on.

Katsuge seletada, millest see veider seadus tuleb ja saatke seletus toimetusele.

II.

$$\begin{aligned}1 \times 8 + 1 &= 9 \\12 \times 8 + 2 &= 98 \\123 \times 8 + 3 &= 987 \\1234 \times 8 + 4 &= 9876 \\12345 \times 8 + 5 &= 98765 \\123456 \times 8 + 6 &= 987654 \\1234567 \times 8 + 7 &= 9876543 \\12345678 \times 8 + 8 &= 98765432 \\123456789 \times 8 + 9 &= 987654321\end{aligned}$$

Proovige järele, kas see korrutamise seadus õige on, ja katsuge ka temale seletus leida.

III.

$$\begin{aligned}9 \times 9 + 7 &= 88 \\98 \times 9 + 6 &= 888 \\987 \times 9 + 5 &= 8888 \\9876 \times 9 + 4 &= 88888 \\98765 \times 9 + 3 &= 888888 \\987654 \times 9 + 2 &= 8888888 \\9876543 \times 9 + 1 &= 88888888 \\98765432 \times 9 + 0 &= 888888888\end{aligned}$$

Proovige ka need arvamisid järele ja andke korrutamise seaduse seletus.

IV.

$$\begin{aligned} 12345679 \times 9 &= 111\ 111\ 111 \\ 12345679 \times 18 &= 222\ 222\ 222 \\ 12345679 \times 27 &= 333\ 333\ 333 \\ 12345679 \times 36 &= 444\ 444\ 444 \\ 12345679 \times 45 &= 555\ 555\ 555 \\ 12345679 \times 54 &= 666\ 666\ 666 \\ 12345679 \times 63 &= 777\ 777\ 777 \\ 12345679 \times 72 &= 888\ 888\ 888 \\ 12345679 \times 81 &= 999\ 999\ 999 \end{aligned}$$

Proovige järele, kas need arvamisid õiged on ja katsuge nad meie veidrate arvude esimese pere põhjal seletada.

V.

$$111\ 111\ 111 \times 111\ 111\ 111 = 12345678987654321$$

Proovige järele.

Lugejad, ärge tuju langeda laske, kui meie ülesannete seletamine teile raskust teeb. Järgmises numbris anname nende seletuse, aga kui teie antud arvu järele proovite ja sellega väleda arvamise oskusi kindlustate, juba sellega kindlustate ennast eelseisvaks eluvõitluseks. „Matemaatika (arvuteadus) on mõistusele luisuks (teritajaks)“, ütles üks matemaatika sõber.

Ülesanded lugejatele

(Õigete seletuste andjate nimed, lahendused — järgmises numbris.)

Ülesanne nr. 1

Meega täidetud purk kaalub 500 gr. Sama purk tuleõliga kaalub 350 gr. Tuleõli on meest kaks korda kergem. Palju kaalub tühi purk?

Ülesanne nr. 2

Töökojas parandati kuu jooksul 40 sõidumasinat; osa neist oli autosid, osa mototsiklette. Üldse oli neil 100 ratast. Palju käis parandusel autosid ja palju mototsiklette?

(Mototsikletil on 2 ratast, autol 4.)

Ülesanne nr. 3

Hansult küsiti, palju tal õdesid ja vendi on. Hans ütles: mul on õdesid ja vendi ühepalju. Õdedel on aga vendi kaks korda rohkem, kui õdesid. Palju on Hansul õdesid ja vendi?

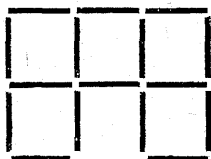
Ülesanne nr. 4

Raamat ühes kõitmisega maksab 2 rbl. 50 kop. Raamat ise on 2 rbl. kallim, kui kõide. Palju maksab kõide?

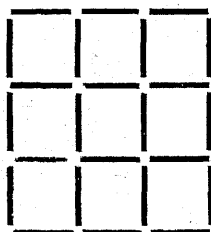
Ülesanne nr. 5

Jaan ja Peeter koorisid 400 kartulat. Jaan kooris minutis 3 tükki, Peeter 2. Peeter kooris 25 minutit kauem, kui Jaan. Mitu minutit töötas ja mitu kartulat kooris kumbki?

Joon. 1

Joon. 2

Ülesanne nr. 6

Tuletikkudest on siin (joon. 1) viis ruutu tehtud. Tõstke 4 tikku teisele kohale, et 4 ruutu järele jääks.

Ülesanne nr. 7

Võtke joon. 2 kujutatud tikuehituselt 4 tikku ära, nii et 5 võrdset ruutu järele jääks.

Ülesanne nr. 8

Võtke (joon. 2) 8 tikku ära, et 4 võrdset ruutu järele jääks.

Ülesanne nr. 9

Võtke (joon. 2) 6 tikku ära, et 3 ruutu järele jääks (ruudud ei ole võrdsed).

Ülesanne nr. 10

Võtke (joon. 2) 8 tikku ära, et 2 ruutu järele jääks (ruudud ei ole võrdsed).

Väiksed kollektiivsel tööl

Oktoober ja meie

Täna meie isad, emad,
õed, vennad ühtlasi
räägivad, kuis võitnud nemad
lahingutes vaenlasi.

Räägivad, kuis osavasti
võitlusteel neid juhtinud
suurim juht. Me teame hästi, —
see me Lenin kadunud...

Räägivad, kuis sõjavälja
tegid põlluks viljakaks,
kuidas viletsuse, nälja
võitsid nii, said tugevaks.

Räägivad, kuis lagunened
olid meie elamud,
kodud kokku varisenud,
seisid paljud vabrikud.

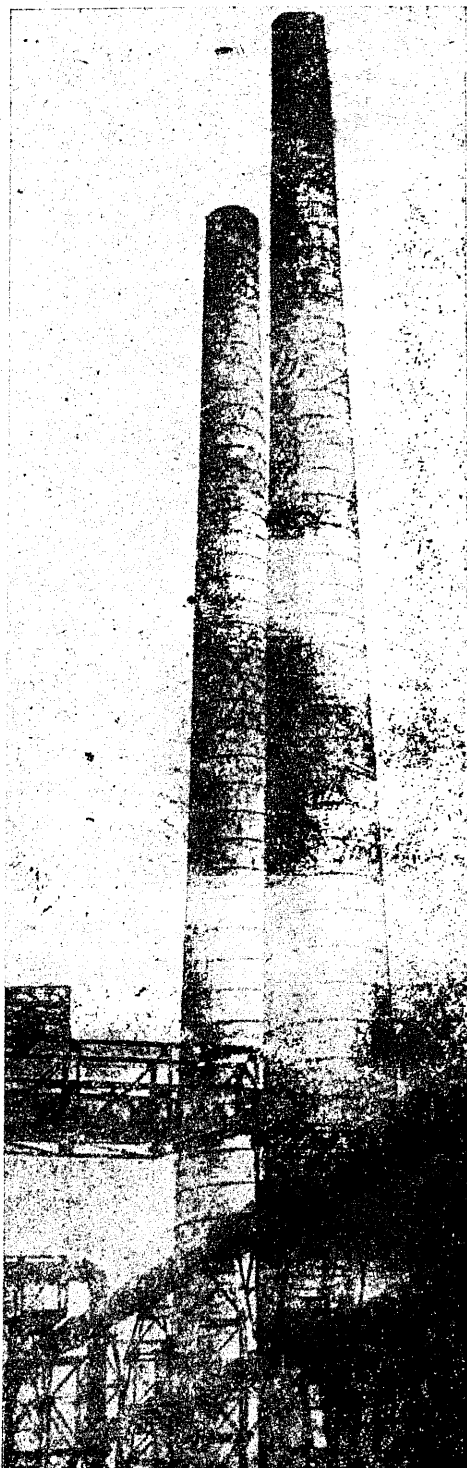
Räägivad, kuis aga praegu
pingutused ühised
maal ja linnas ühte aegu
loovad uued hiiglased.

Need on suured ehitused:
tehased ja vabrikud,
suured söekaevandused,
uued hiigla ühistud.

Nende kaudu meie olu
paranema hakkab nüüd;
ilusamaks luua elu
nende abil — meie püüd.

Kõik need võidud, saavutused
läinud palju maksma meil,
sest et suured kaotused
olnud meie võitlusteil.

Kes on isa kaotanud,
kellel sandiks tehtud poeg,
ehk kel vend on otsa saanud, —
kaotust ei tasu aeg.

*Ei me sellepärast nuta.
Langus, härm meilt peitusid.
Teame, et võitlusteta
poleks saanud võitused.*

*Meie, noored leninlased,
peame kalliks võite neid
ja kui kotkad, kangelased
saame käima juhi teid.*

*Tema sõna meeles peame,
et meil vaja õppida,
õppida nii, et me teame,
kuidas parem elada.*

Kuidas tööliste lapsed välismaadel elavad

„Nõukogude Liit on meie kodumaa!“

I.

See oli ühes Saksamaa koolis.

Algab emakeele tund.

— Võtke emakeele vihikud välja. Kirjutage etteütlust, —
ütleb õpetaja.

— Frits, sina kirjuta klassitahvlile!

... Meie elame Saksamaal. Saksamaa on meie kodumaa.
Meie peame endi kodumaad armastama...

— Vabandage, õpetaja, ma ei või seda kirjutada, — ütleb
Frits.

— Miks?

— Ma ei armasta Saksamaad. Töölistel on Saksamaal paha
elada. Mina olen töölise poeg. Minu isa on 2 aastat juba töötä.
Saksamaal elab kodanlus hästi, aga töölised nälgivad. Mina
armastan Nõukogude Liitu. Ainult Nõukogude Liit on tööliste
kodumaa.

Õpetaja on vihane. Ta ei saa kaua sõna suust.

— Frits, sa ei ole väärt, et sind sakslaseks nimetatakse.

— Mis siis, nimetage mind venelaseks.

— Välja, häbemata lurjus! — kisendab õpetaja.

Frits lahku klassist.

II.

Algab laulutund.

— Esimeseks laulame Saksamaa riigilaulu: „Saksamaa, Saksa-
maa, üle kõige sa“, — ütleb õpetaja.

Ta tõstab taktilöömiseks kätt.

„Nüüd üles, keda needus rõhub,
Nälg, orjus ikkes hoiavad...“

laulavad lapsed.

Õpetaja keelab, vehib vihaselt taktipulgaga, kisendab, — kõik asjata — laul kestab edasi.

Õpetaja jookseb klassist välja.

Selles klassis olid peaaegu kõik lapsed pioneerid. Iga aasta kasvab Saksamaal pioneeride hulk.

Küsimused:

Miks Saksamaa pioneerid ei taha Saksamaad oma kodumaaks tunnustada?

Miks NSVLiit on tööliste kodumaa?

Hiina tööliste laste elust

Hiinlane ja ta laps.

Nälgivad töötatöölised otsivad tööd.

Turu peale on neid palju kogunud. Nende riided on räbalanud, nende näod on kahvatud ja kurvad.

— Kust saab tööd? Kust saab teenistust? — on igaühe mõttes.

Äkitselt kostab küsimus:

— Kes tahab teenistust?

Kõik tormavad rääkija poole.

— Missugune töö?

— Kuupalju ta eest saab?

Tööpakkuja räägib:

— Siin on tikukarbid. Neile vaja pildid peale kleepida. 1000 karbi eest maksan 3 kopikat. Noh, kes tahab seda teenistust?

Ärge mõtelge, et keegi selle üle naerma hakkab. Ei, nälg on liiga valus.

Ja tahtjaid leidub mitu.

Töölised viivad oma väikestele lastele seda tööd teha.

Hiina tööliste lapsed peavad juba 5—6 aastast peale kurnavat tööd tegema. Suure vaeva eest saavad nad niipalju raha, et selle eest tükike leiba osta.

Laste kurnamine Eestis

— Tõuse üles, Aleks! Tõuse nüüd üles! — äratab ema poega.

Aleks magab edasi.

— Aleks, kell on juba pool viis. Tõuse nüüd kiiresti!

Aleks sirutab. Tal on väga raske silmi lahti teha. Kui magus on uni!... Kui aga saaks veel mõni minut magada!... Aga kell 5 peab ta pagariäris olema.

Aleks töötab pagariäris kella 5 hommikul kuni kella 9 õhtul.

Terve päev teeb ta tööd. Terve päev on ta jooksu peal. Harva ollakse temaga rahul. Sõimu kuuleb ta aga tihti.

Aleks on alles 11-aastane. Ta tahab õppida, kuid emal pole võimalik teda koolitada. Ema on tööta, isa istub vanglas.

Isa pandi vanglasse sellepärast, et ta käis tööliste koosolekul, kus töötatööliste seisukorra parandamist arutati.

Aleks on küll väikene, kuid ta teab, et eesti kodanlus on tööliste vaenlane. Aleks teab ka seda, et ainult NSVLiidus kaitstakse töölisi ja hoolitsetakse nende laste eest.

Seda rääkis talle isa.

Seda teab ta ise juba.

Seda teavad paljud lapsed Eestis.

Need lapsed on tööliste huvide eest võitlejad.

Võitleme mahajäämise vastu

Nii oli

Algab tund. Mõne aja pärast ilmub Peeter.

— Peeter, miks sa hiljaks jäid?

Peeter vaikib.

— Peeter, näita oma kirjatöö, mis tänaseks oli üles antud!

— Ma ei kirjutanud.

— Miks?

— Ma unustasin.

Teine päev oli üles antud diagramme kokku seada.

— Peeter, näita oma diagramme!

— Ma ei teinud.

— Miks?

— Ma ei osanud.

— Näita oma vihik.

Peeter annab vihiku. Vihik on kortsunud. Käantele on igasuguseid sarvikuid ja koledaid nägusid joonistatud. Vihikus on korralagedus. Vaevalt saab aru, mis sinna on tahetud teha.

Nii töötas Peeter terve aasta. Õpetajal ka ei olnud võimalik teda muuta.

Peeter jäi teiseks aastaks klassi.

Nii ei pea edasi olema

otsustasid lapsed.

Nad löid brigaadid. Tugevamad lapsed võtsid nõrgemad oma hoole alla. Brigaadid kuulutasid sotsialistlike võistluse oma vahel välja.

Nad seadsid löökülesandeks võidelda teiseks aastaks jäämise vastu.

Nad kuulutasid sõja looderite vastu.

Brigadiirid tegid arvestamise tabelid.

Siin on ühe brigadiiri tabel.

Puudumiste ja hiljaksjäämist arvestus

November 1931. aastal

Järjek. nr.	Nimi ja perekonnanimi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Elbe Karu . . .					Puhkepäev.					
2	Aino Kuusemets.								h 5 m		Puhkepäev
3	Viktor Raud . .										
4	Elmar Salk . .			p. h.							
5	Milla Tang . .										

Puudumised märkis ta ruudusse tähega p. (puudus) ja teisel päeval kirjutas ta puudumise põhjuse, näiteks oli haige h.

Hiljaksjäämised märkis ringiga ja kirjutas h (hiljaks jäi) sealjuures märkis ta minutid ka ära, näiteks 5 minutit jäi hiljaks, kirjutas ringisse 5 m. jne.

Iga kuu kohta tegi ta kokkuvõtted ja kirjutas sellest kooli seinalehte.

Ülesanded:

Võtke endi klassis arvele kõik mahajääjad.

Saage teada, mis põhjustel nad teistest maha jäävad.

Arutage läbi, kuidas võite teie abi anda mahajääjatele.

Looge lõokbrigaadid mahajääjate seltsimeeste aitamiseks.

Hilda kirjutas sotsialistilise võistluse lepingu oma emaga

L e p i n g

Algab 7. novembrist 1931. a. ja lõpeb 20. jaanuaril 1932. a.

Mina töotan:

1. Kooli mitte hiljaks jääda.
2. Tundides ennast korralikult üleval pidada.
3. Hästi oma kooli ülesandeid täita.
4. Viktorit õppimises aidata.
5. Kodus puhtuse järel valvata.

30. oktoobril 1931. a.

Emalt nõuan:

1. Kolhoosi tööle mitte hiljaks jääda.
2. Kolhoosi juhatuse nõudmise peale alati tööle minna.
3. Hästi töötada.
4. Kolhoosi üldkoosolekutelt osa võtta.
5. Üldhariduse ringis korralikult töötada.

*Hilda Mändmets.
Anna Mändmets.*

Kõik tööliste lapsed oktoobrilaste ja
pioneeride ridadesse!

„Kehvik“ Mart

Elab vana Rahamäe Mart viletsas sauna-urtsikus. Kõik on siin nii upakili ja ripakili. Ei ole Mardil hobust, ei lehma, ei isegi seapõrsast.

Mart on kehvik, mis kehvik. Ja Mart nimetab ennast alati kehvikuks.

Mõni aasta tagasi oli aga Mardil 2 suurt maja. Tal olid oma põllutöomasinad, 3 hobust, 6 lehma. Mart oli kulak.

Kuid Mart müüs loomad kõik maha.

Majad andis poegadele.

Ise läks urtsikusse elama ja hakkas salaja spekulerima.

Mart võtab hoolega koosolekust osa.

Tihti tõuseb ta viisakalt istmelt ja palub mahedalt sõna.

— Sõber, sa räägid kolhoosi astumisest, — pöörab ta esiteks aruandja, siis koosolejate poole. — Kuid, armsad inimesed, kas sellega siis nii tõtata vaja. Aega on. Teeme ikka tasa ja targu, nagu vanasõna ütleb: Kärme asi on ikka kärniline. Küll meie lapsed ja lapselapsed jõuavad kolhoosisid luua ja seal elada. Laske meid, vanu, rahuga elada ja oma päevi lõpetada.

Kui Mart juhtub koosolekul niisuguses nurgas olema, kus pole ühiskonnategelasi, räägib ta:

— Mehed, mis me siin ikka vahime. Läheme laiali, eks teie näe, et hakatakse jälle leiba küsima. Nemad maksavad leiva eest kopikuid, kuid turul on leib õige kallis. Ega nende isu kunagi täis saa.

Kurradid . . .

Mardi urtsikus korraldati läbiotsimist. Sealt leiti kaks kasti uusi riideid. Maa seest leiti 100 puuda nisu ja õlgede all tunnisi oli tal 4 seasinki peidetud.

Vana kolu alt leiti aga neli soldati püssi.

— Kurradid, saatanad, vereimejad . . . — ja teisi vihasemaid sõnu said nüüd külanõukogu liikmed, kes läbiotsimist toimetasid.

Ei aidanud siin Mardi sõimamine. Mardi kulakliselt näolt tõmmati kate ära.

Laste kirjad

Oktoobrirevolutsiooni 14. aastapäevaks olgu töötuba
ehk töönurk igas koolis.

Meie töötoad

Meie töötame instruktorite juhatusel kolmes töötoas: papi-, puu- ja kiutöö alal.

Meie valmistame endile ise õppeabinõusid ja lihtsaid asju.

Töötame brigaadides. Brigadiirid arvestavad igaühe tööd.

Et tööviljakust tõsta, astusime isekeskis sotsialistlikele võistlusele.

Teised koolid kirjutage, kuidas teie töötate.

„Uue Tee“ kooli II rühm.

Kuidas meie laagris elasime

Suvel olime Tolmatshovas laagris. Seal võtsime päikesevanne, ujusime, võimlesime, käisime metsas marjul, jõel vähil, kolhoosis tööl.

Meil oli oma orkester.

Õhtuti tegime tuld. Tule juures mängisime ja vestsime juttusid.

Igal hommikul ja õhtul pesime endid üle keha.

Süüa anti meile neli korda päevas.

Peale lõunat oli vaikuse-tund, siis magasime.

Igaüks meist kosus ja läks raskemaks.

Nüüd oleme terved ja tugevad ning võime eduga õppida.

Lenini nim. kooli oktoobrilapsed.

Tervise eest võitleme ühiselt!

Ainult terve inimene võib hästi töötada.

Esimese astme koolide kinnitamine kolhooside, sovhooside ja masina- ja traktorijaamade külge

Rahvamajanduse sotsialistline ümberkorraldus, töolisteklassi laialdane pealetungimine sotsialistliku ehituse kõigil väeliinidel, lükkas esile koolide politehniseerimise küsimuse, kui tähtsama majanduslik-poliitilise päevaülesande.

Kopli politehniseerimise küsimus nõuab tungivalt laialdaste töötavate hulkade mobiliseerimist uue politehnilise kooli ehituse ümber.

Sel eesmärgil on tarvis kõik I astme koolid kinnitada kolhooside, sovhooside ja masina- ja traktorijaamade külge.

Oblasti rahvahariduse osakond, oblasti ametiühisuste nõukogu, oblasti maaosakond, kolhooside liit, oblasti haridusetöliste ametiühisus, Traktori tsentr, masina- ja traktorijaamade liit, tera- ja maaharimiseühisused panevad ette kõikidele nende alla kuuluvatele asutustele ja organisatsioonidele kiirendada I astme koolide kinnitamist kolhooside, sovhooside ja masina- ja traktorijaamade külge.

Selle hoogtöö läbiviimisel vaja silmas pidada järgmisi juhatusi:

1. Kinnitamine tuleb läbi viia kooli, kolhoosi, sovhoosi ja masina- ja traktorijaamade vastastiku kohustuste põhjal, aluseks võttes juurdelisatud lepingu skeemi, mis on kõikide juhtivate organisatsioonide poolt heaks kiidetud.

2. Lepingu ümber vaja mobiliseerida kolhoosnikute, sovhoosi ja masina- ja traktorijaamade tööliste, agronomide, spetsialistide, haridusetöliste, kõikide I astme kooliõpilaste laialdasi hulke ja arutada lepingu skeemi eristel nõupidamistel ning koguda ettepanekuid ja teha kokkuvõtteid möödunud aasta õppetööst.

3. Raiooni hariduse osakond, raiooni ametiühisuste nõukogud ja kultuurehituste nõukogud teevad selgitustööd kolhoosnikute, sovhooside ja masina- ja traktorijaamade tööliste laialistel koosolekutel politehnilise hariduse sisust.

4. Ettevalmistustöö lõpuks lugeda kolhoosnikute, sovhooside ja masina- ja traktorijaamade tööliste, eriteadlaste, õpilaste ja õpetajate ühist koosolekut, kus leping vastu võetakse.

5. Selle kirja põhjal tuleb kõikidel põllumajanduse ja ametiühisuste organisatsioonidel ning raiooni hariduse osakondadel viibimata asuda koolide kinnitamise hoogtööle.

6. Kõike töid koolide kinnitamise ja lepingute sõlmimise alal tuleb viia külanõukogude kultuurehituse sektsoonide kaudu, tõmmates sellele tööle kultuurväelasi ja kõiki küla kultuurseid jõudusid.

7. Organisatsioonid, kes sõlmisid oma vahel lepingu, seavad kokku operatiivsed plaanid oma peale võetud kohustuste alal, eraldades vastutavaid organisatsioone ja isikuid lepingu üksikute punktide teostamiseks.

Esimese astme kooli ja kolhoosi, sovhoosi ja masina- ja traktorijaama lepingu skeem

Põllumajanduse sotsialistliku ümberkorralduse ülesanne seadis teravalt üles sotsialistliku mitmemiljonilise kaadrite aktiivi ettevalmistuse vajaduse küsimuse, kes oleksid klassiliselt tugevad, politehniliselt haritud ja praktiliste kogemustega, mida vaja kolhooside ja sovhooside ehitamisel.

Kommunistlik partei oma programmis seadis üles punkti üldise politehnilise (mis tutvustab teoorias ja praktikas tööstuse kõigi põhiharudega) hariduse elluviimise mõlemist soost lastele kuni 17 aasta vanuseni.

Politehniline haridus, mis põhjeb õppuse ja valmistuslise töö tihedal sidemel, andes võimaluse tutvuneda tööstuse peaaladega, võimaldab kiiresti kohaneda põllumajanduse ja tööstuse mitmesuguste alade tööga ja noorest põlvest valmistada ette täielikke sotsialistlise ühiskonna ehitajaid.

„Politehniseeritud kool, kui kommunistlise kasvatuse terve süsteemi osa, peab andma uusi, kommunistliselt mõtlejaid, politehniliselt kirjaoskajaid, uue töö kultuuriga inimesi, ette valmistama uut põlve, kes on suuteline lõpulikult kommunismi ellu viima“. (Lenin).

I astme kooli ümbermuutmise politehniliseks kooliks oleneb kõigepealt sellest, kuivõrd kool oskab oma tööd siduda lähema kolhoosi, sovhoosi ja masina- ja traktorijaama tööga, kuivõrd sovhoos, masina- ja traktorijaam ja kolhoos annavad talle praktilist abi selles asjas.

Arvesse võttes neid suuri ülesandeid, mis partei ja valitsus on üles seadnud kaadrite ettevalmistuses ja lugedes endid kohustatud olema aktiivselt osa võtta ülesseatud ülesande lahendamisest, meie kolhoosi (sovhoosi, masina- ja traktorijaama) esitajad, kolhoosi, sovhoosi, masina- ja traktorijaama juhatused ja ÜK(e)P, ÜLKNÜ rakukeste, ametiühisuse, kolhoosniku üldkoosolekute, sovhoosi, masina- ja traktorijaama tööliste nimel ühelt poolt, ja I astme kooli omavalitsus ja õpilaste ning õpetajate üldkoosolek teiselt poolt, sõlmisid käesoleva lepingu tähtaja peale järgmiselt:

Kohustused, mida võtavad kolhoos, sovhoos, masina- ja traktorijaam oma peale kooli vastu:

1. Kindlustada kolhoosnike, sovhoosi, masina- ja traktorijaama tööliste ja eriteadlaste osavõttu kõikides kooli organisatsioonides, ja nimelt: eraldada kolhooside, sovhooside, masina- ja traktorijaamade esitajaid . . . (arv) inimest ja kinnitada neid järgmiste kooli organisatsioonide külge

2. Mitte vähem kui kord kvartalis kuulata kolhoosi (sovhoosi, masina ja traktorijaama direktori juures) juhatused istangutel kooli aruandeid.

3. Kolhoosnike (sovhoosi, masina- ja traktorijaama tööliste) üldkoosolekutel teha kooli aruandeid.

4. Kooli sisseseadmiseks eraldada põllumajanduse inventari ja anda töökodade sisseseadmiseks . . . rubla.

5. Kindlustada kolhoosi, sovhoosi ja masina- ja traktorijaama osavõttu kommunistlise kasvatuse alal koolis, selleks:

a) aidata kaasa usuvastase töö edenemises laste seas, võidelda laste puudumiste vastu kirikupühade puhul, kõvendada internatsionaalset kasvatust;

b) tõmmata revolutsionääre, põrandaaluseid töölisi, kodusõjast osavõtjaid ning partisaane kooli kommunistlise kasvatustöösse;

c) osa võtta vabatahtlikkudest seltsidest (MOPR, OSO, sõjakate ateistide liit jne) kolhoosi, sovhoosi, masina- ja traktorijaama vabatahtlikkude seltside rakukeste kaudu.

6. Osa võtta kooli hoonete ehitamisest ja remondist selleks

(Konkreetselt näidata, mil viisil).

7. Osa võtta kooli majanduslistest kuludest, selleks:

a) vedada küttematerjali kooli jaoks kantm.;

b) aidata puid saagida ja lõhkuda kantm.

8. Kindlustada partei ja valitsuse otsuste täitmist üldõppuse läbiviimises oma kooli raioonis.

9. Kolhoosi juhatus ja sovhoosi (masina- ja traktorijaama) ametiühisuse organisatsioon eraldab kolhoosnikke, kvalifitseeritud töölisi . . . inimest, kes ühiskondliku töökorras hakkavad koolile abi andma politehnilise töö organiseerimises töötubades.

10. Kolhoosi juhatus (sovhoosi juhatus, masina- ja traktorijaama direktsoon) kindlustab agro-eriteadlaste sm. sm. töösse rakendamist:

- a) kooli programmide kohastamisel raiooni iseäraldusi arvele võttes,
- b) ja abiks töö organiseerimisel õppemaatükil.

11. Kindlustab valmistulise õppuse korraldust kolhoosis, sovhoosis, masina- ja traktorijaamas, mis jaoks:

a) kolhoosi, sovhoosi piirkonnas eraldada maatükk . . . ha suures agronoomiliste katsetööde jaoks (külvamine, istutamine jne);

b) õpilaste praktika jaoks eraldada üldises loomalaudas ehk piima-meiereis teatud piirkond töid loomade ja lindude eest hoolitsemiseks (täpselt näidata tööd);

c) kõiki kinnitatud kooliõpetajaid tõmmata põllumajanduse praktikale aja jooksul

d) tutvustada õpilasi ja õpetajaid kõigi kolhoosis (sovhoosis, masina- ja traktorijaamas) olevate masinate liikidega;

e) kooli ekskursioonide jaoks eraldada juhatajaid kolhoosi, sovhoosi, masina- ja traktorijaama ehitusetööde selgitamiseks.

12. Kolhoos (sovhoos) võtab oma peale kooli varustamise toidu- ja tootmisega, et kolhoosnikute, sovhoosi ja masina- ja traktorijaama töölise lastele-õpilastele korraldada sooje lõunaid (näidata ära, mitu lõunat).

13. Kehvikute ja sulaste laste kindlustamiseks organiseerib kolhoos, sovhoos, masina- ja traktorijaam stipendiumifondi . . . rubla suures summas. Ametiühisuste organisatsioonid eraldavad järjekindlalt 5,5 prots. kollektiivse lepingu järele.

14. Õpilaste kooli vedamiseks kolhoosi, sovhoosi kaugematest nurkadest eraldada vedamise abinõud.

15. Kolhoos, sovhoos, masina- ja traktorijaam jälgib, et laste jõudu saaks õieti kasutatud kolhoosi, sovhoosi põldudel, aedades ja teistel tööaladel, võideldes igasuguste laste töökaitse rikkumiste vastu.

Kooli kohustused

Et kooli tõeliselt politehniliseks ümber ehitada, et rakendada teda sotsialistilise ümberkorralduse ülesannete täitmisele, meie kohustame:

1. Abiks kolhoosile sovhoosile, masina- ja traktorijaamale valmistulise ja kultuurse teenimise alal, kool

a) on abiks lõpuliku kirjaoskamatusel likvideerimisel, kirjaoskamatusel väljaselgitamisel, nende üleskirjutamise ja kutsekirjade kohalekandmise teel, eraldab . . . inimest. Kirjaoskamatusel likvideerimise alal kolhoosi, sovhoosi, masina- ja traktorijaama piirkonnas eraldab õpetajaid inimest;

b) kolhoosi, sovhoosi, masina- ja traktorijaama põllumajanduse inventaari eest hoolitsemises (näidata, mis teha);

c) võitluses viljasaagi eest teha

d) kolhoosi, sovhoosi keeduviljaia kahjuritite vastu võitlemises teha

2. Kool võtab oma hoole alla kolhoosi, sovhoosi, masina- ja traktoriijaama söögitoa, püüdes muuta teda eeskujulikuks söögitoaks.

3. Kool korraldab kolhoosnikutele, sovhoosi, masina- ja traktoriijaama tööliste isetegevuse massilisi õhtuid . . . (näidata, mitu).

4. Kool levitab raamatuid . . . eks. põllumajanduse ning poliitika küsimuste üle ja ilukirjandust ning korraldab erilisi ajalehtede ja ajakirjade lugemise-õhtusid, korraldab ajalehtede ja ajakirjade tellimist.

5. Kool korraldab „kärastid“, annab märku igast lõhest kolhoosis, sovhoosis, masina- ja traktoriijaamas ja aitab lõhesid ära kaotada.

6. Kool võtab oma peale kohustuse organiseerida ja korraldada tööd kolhoosi punases nurgas. Lepingu järelvaatust tehakse igas kvartalis.

Kõikidele õpetajatele, õpilastele, komnoortele, ühiskonnategelastele ja lastevanematele!

Ajakiri-õpperaamat „Alati valmis!“ on seni ilmunud katsenumbrina, kusjuures temas püüti anda materjali eestkätt III ja IV rühmale, selle kõrval pakuti õige vähesel määral materjali I ja II rühmale pealkirja all „Väiksed kollektiivsel töö!“ Ei tehniliselt ega ka ulatusliselt ei või see kooli ajakiri-õpperaamat senisel kujul oma ülesandeid täita.

Sellepärast hakkab „Külvaja“ kirjastus maa kooliõpetajate konverentsi otsuse põhjal uuest aastast peale kahte iseseisvat ajakiri-õpperaamatut iga kahe kuu tagant välja andma, — üks I ja II rühmale, teine III ja IV rühmale — mõlemad kahe trükipoogna (32 lhk.) suuruses.

Õpetajad, õpilased, komnoored, pioneerid, ühiskonnategelased, lastevanemad j.t. laste ajakirjade-õpperaamatute toimetusele ootab teilt kaastööd.

Looge igasse kooli kirjasaatjate brigaad, kes hakkab nimetatud ajakirjadele järjekindlalt tööd tegema.

Kirjutage meile, kuidas täidetakse kohtadel keskkomitee otsuseid kesk- ja algkoolide kohta, kuidas edeneb uue politehnolise kooli loomine.

Koolid, kirjutage meile, kuidas organiseerite töökodasid, missuguseid tööriistu ja asju olete valmistanud, kuidas võitlete mahajäämise vastu. Samuti kirjutage, kuidas võtate osa üldõppuse läbiviimisest ja kirjaoskamatuselike likvideerimisest oma kooli piirkonnas. Kuidas läheb teie raioonis kollektiviseerimine ja kulakute vastu võitlus. Kuidas töötab teie kolhoos. Missugust abi annab ta kooli politehniseerimisel. Missuguseid saavutusi on seal ning kuidas aitate lõhesid likvideerida jne.

Uuel viisil korraldatuna ilmuvad nimetatud ajakirjade-õpperaamatute esimesed numbrid jaanuari algul ja pärastpoole iga kahe kuu tagant.

Iga numbri õigeaks ajaks ilmumiseks on tingimata tarvilik, et käsikirjad täiesti valmis kujul jõuaksid ilmumise eelse kuu 5-ks päevaks trükikotta. Nii siis järgmiste — jaanuari-veebruari numbrite jaoks peab materjal novembri lõpul toimetuse kätte jõudma, et 5. detsembriks käsikirjad trükivalmis trükikotta anda. Siis kindlustab „Külvaja“ kirjastus, et koolid ajakirjad-õpperaamatud õigel ajal kätte saavad.

Nii siis viibimata tööle!

Avaldame siin jaanuari-veebruari numbrite plaani-projektid ja palume nende küsimuste kohta materjale saata.

I ja II rühma ajakirja-õpperaamatu plaani projekt:

1. Lenin suri, kuid tema õpetus elab — viie-aasta plaani täitmine (meie saavutused ja viie-aasta plaani neljanda aasta kontrollarvud).
2. Kooli sotsialistlike lepingute läbivaatamine.
3. Kuidas võtame osa kultuurirevolutsioonist (ajalehtede, ajakirjade tellimine, raamatute levitamine jne).
4. Vastuvõtmine oktoobrilasteks ja pioneerideks.
5. Pildikesed mahajäänud rahvaste kultuuri tõstmisest.
6. Punaväelaste elust.
7. Rahvusvaheline seisukord.
8. Mida võime endi riigi kaitseks teha (korjandused, sõjamängude harjutused, Osoaviahimi liikmeks astumine jne).
9. Kooli ülesanded lindude ja kodujäneste kasvatamise alal.
10. Töökodade tööst.

III ja IV rühma ajakirja-õpperaamatute plaani projekt

1. Lenin kui kom. partei ja Kominterni organisator ning juht.
2. Meie saavutused ja viie-aasta plaani neljanda aasta kontrollarvud.
3. Võitlus üleilmse revolutsiooni eest.
4. Elektrifitseerimisest.
5. Punavägi (sõjaharjutused, mängud ja kirjandus).
6. Rahvusvaheline seisukord.
7. Koolide sotsialistilise võistluse ja lõõktöö tagajärjed.
8. Politehnilistest teadmistest ja oskustest.
9. Karjakasvatuse arendamisest.

Ootame teilt kaastööd kirjelduste, aruannete, raaportide, luuletuste ja jutustuste vormis. Samuti ootame teilt joonistusi, joonestusi ning mõistatusi. Kaastööde eest maksetakse tasu.

Laste ajakirjade-õpperaamatute toimetus.

Adress: Ленинград, 31, ул. 3-го Июля 48, изд. „Кюльвая“,
в ред. журнала „ALATI VALMIS“.

Toimetus: S. Kirsch, Mikli-Ruudi, J. Saviuk, E. Tell, S. Allermann.

Tööle — meie ajakirjandusele tellijate kindlustamiseks ja juurdewõitmiseks!

15. novembrist s. a. algas

eesti ajalehtede ja ajakirjade hoogtöö,

mille põhimõtteks on kindlustada wanu tellijaid ja wõita juurde uusi 1932. aastaks.

Hoogtöö edukaks läbiwiimiseks kuulutab „Külwaja“ kirjastus wälja konkursi parema lehtede laialilaotamise woliniku, postikandja ja lehe organisaaatori peale raioonis. (Konkursi tingimused waata „Edasi“ nr. 151, 16. now.)

Kõik küla aktiiv (kooliõpetajad, lugemistoa juhatajad, kirjasaatjad) ja ajalehtede ja ajakirjade tellijad wõtke hoogtööst osa. **Tehke selgitustööd** sel alal, wõtke tellimisi wastu ja toimetage nad lähemasse postikontoris.

Tellimise tingimused 1932. aastaks:

Ajakirja ja ajalehe nimetus	Ilmub	H i n d			
		1 kuu kop.	3 kuud kop.	6 kuud kop.	aastas kop.
„Edasi“	4 korda 5-päewik.	50	1.50	3.00	6.00
„Klassiwõitlus“	1 kord kuus	20	60	1.20	2.40
„Leegid“	„	40	1.05	2.10	4.20
„Proletaarne Rewoluts. Eestis“	4 numbrit aastas	—	65	1.25	2.50
„Naistööline ja talunaisterahwas“	1 kord kuus	—	—	50	1.00
„Kotthoosi noorsoo kooli õppe- raamat-ajakiri“	6 numbrit aastas	—	1.00	3.00	6.00
„Alati walmis!“ I ja II aasta õpilastele	6 numbrit aastas	—	60	1.05	2.10
„Alati walmis!“ III ja IV aasta õpilastele	6 numbrit aastas	—	60	1.05	2.10
„Uus Ilm“ (Ameerika eesti töö- rahwa leht. Wõib tellida ai- nult „Külwaja“ kaudu.)	1 kord nädalas	—	1.00	2.00	4.00

Kes weel meie ajakirjandust ei telli — tehku seda wiibimata ja telligu ta omale 1932. aastaks!

50287

50287

1000 50 kop.

7

Ответственный редактор: С. Кирд.
 Технический редактор: А. Луккин.
 Издание № 101. Сдано в производство 16 XI 1931.
 Подписано к печати 24 XI 1931. Формат 74×105. 128 бум. лист.
 Копей. 10. 1 бум. л. 135.489 зн. Обл. 16 936 зн. Всего 254.040 знак.

ВСЕГДА ГОТОВ!

Журнал учебник на эстонском языке.

Издательство „Кюльвая“, Ленинград 31, ул. 3-го Июля № 48.

Ленинградский Областлит № 25787 — Тираж 2000. — Тип. „Кюльвая“, ул. Дзержинского 49
Заказ № 2269. Изд. „Кюльвая“

